

DOMOLJUB

Izahaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“ — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 38.

V Ljubljani, dne 17. septembra 1914.

Leto XXVII.

Nov čas se rodi.

Prenaglo bi bilo zdaj govoriti o tem, kaj bo po vojski. Nekaj reči je pa kar takih, da jih že zdaj lahko povdarjamo:

1. Verska misel se bo ogrela; o tem ne more biti nobene dvojbe. Tista grda in nesramna vojska proti veri in cerkvi bo terzljivo oslABLJENA in njeni nečastni bojevniki dodobra tepeni. Ne pozabimo, da se je protiverski boj začel na Angleškem pred dobro dvesto leti, da je odtam prišel na Francosko in drugod po svetu, da je framasonstvo angleškega izvora in da je ponižanje Angleške in Francoske le zaslužena kazen za vso surovo podlost, ki sta ji te dve državi razvili v protiverskem boju. Francozi imajo danes že vse polno poganov. Brezverci — samj še krščeni — ne dajajo več krstiti svojih otrok. Po angleških in francoskih državnih šolah se krščanski nauk ne uči. Nešteto otrok zraste brez vsakega verskega pouka. Tudi pri nas in na Nemškem ni vse, kakor bi moralo biti. Toda poganov, brezversko vzgojenih otrok ni; verski pouk zahteva država, ko bi se mu tudi brezvestni stariši hoteli odtegovati.

Pokazalo se bo, kako potrebuje svet papeža, samostojnega, neodvisnega cerkvenega poglavarja, ki brani samo resnico in pravico, in ki lahko stopi pred prestole posvetnih vladarjev, jih svari, opominja, prosi, jim svetuje in posreduje med njimi. Prvo dejanje Benedikta XV. je posredovanje za mir. Rabila bo Evropa, rabil svet in s tem se bo tudi dvignila katoliška zavest. Katoličani v Nemčiji se bodo z belgijskimi množili. Morda se posreči, da se izruga brezverski Francoski takozvano varstvo nad katoličani na Vzhodu. Bog daj, da

bi Avstrija dobila varstvo katoličanov v Siriji in Palestini!

2. Angleška je tudi mati kapitalizma. Tam se je najbolj razvil v dejanju pogubni nauk, po katerem je postal delavski človek manj vreden nego kapital, suženj kapitalu in kapitalistom. Vojska bo vzdignila delavskih ljudi čast in veljavo. Oni bodo zmagali in rešili našo in nemško državo. Ljudstvo bo zmagalo in vsa gospodarska politika bo morala biti poslej izključno ljudska. Zdaj, ko krvave delavski in kmečki fantje in možje, in umirajo junaške smrti na bojnem polju, vidimo bankirje, ki hočejo dreti ljudstvo, izkušamo, kako mora oblast z vso silo zavirati oderuhe z moko, žitom in sploh z živili. Oderuštvo smrt bo zahtevala zmagoslavna ljudska armada.

3. Gospodarske razmere se bodo temeljito izpremenile. Tudi Avstrija bo dobila prostora na solncu. Svet so si razdeljevali brez nas; zdaj bo drugače. Angležu in Francozu se bodo pristrigle peroti in poleg njih, pa marsikje namestu njih bo naš trgovec zasedel trge z našimi kmečkimi pridelki, z našim lesom in našo živino, pa tudi z najraznovrstnejšimi obrtnimi izdelki. Trdno upamo, da bo izseljevalna doba v tuje države pri nas z vojsko minula. V domači državi in v deželah, ki bodo postale trgovsko odvisne od nje, bo dela in kruha dovolj za vse naše. Balkan in Mala Azija bosta odprti tudi našemu delu in našemu blagu.

4. Najgloblje smo tudi prepričani, da bo vojska prinesla enakopravnost med avstrijske narode. Ni sicer prijetno, da izkušamo celo zdaj surove izbruhe narodne strasti in sovraštva proti nam, toda ne pozabimo, da teh par hujskačev, ki so zlorabili vojno priliko za zavratne, lažnjive napade proti posamnikom in proti celemu našemu na-

rodu, pravzaprav vendarle nič ne pomenja. Nemški državniki javno izjavljajo, da bo treba Nemcem iskati prijateljske sprave s Slovani, ki se zdaj bojujejo tudi zanje, odtam prihaja zahteva, da se mora dati avstrijskim Slovanom samostojnost. Ogrski ministrski predsednik zagotavlja, da se mora dati vsem narodom na Ogrskem večja svoboda. Že zdaj se preurejajo ljudske šole na temelju materne jezika. Povsod — razen na Koroškem — že zori nova vesela doba državne pravičnosti do raznih narodov, doba enakopravnosti in svobodnega razvoja. Tudi našemu narodu izide novi dan, ki ga ne ustavi nihče!

Sv. Oče papež Benedikt XV.

Kronanje.

Dne 6. t. m., to je v nedeljo, dopoldne se je v Sikstinski kapeli v Vatikanu vršilo slavnostno kronanje novega papeža. Na željo sv. Očeta brez posebnih slovesnosti.

Konzistorij.

Dne 8. t. m., to je na praznik, se je vršil prvi konzistorij novega sv. Očeta. To je nekako zborovanje kardinalov pod papeževim vodstvom. Navadno se vrše konzistoriji na zelo slavnosten način vpricho zastopnikov držav. Sedaj pa so bili zastopniki obveščeni, da se vrši konzistorij zaradi vojne v strogo ozkem krogu, vsled česar se niso izdala nobena vabila.

Sprejem diplomatov.

V ponedeljek, dne 7. t. m., je sprejel papež Benedikt XV. v prestolni dvorani

ni v Vatikanu diplomatski zbor. Avstro-ogrski poslanik je kot najstarejši izmed poslanikov je pozdravil sv. Očeta v imenu vseh. Sv. Oče se je zahvalil in izrazil željo za procvit vseh narodov in za neizpremenljivo nadaljnje dobro razmerje sv. Stolice do vseh pri nji zastopanih držav.

Po nagovoru je stopil sv. Oče s prestola, podal vsakemu roko poljubit in vsakega ljubeznjivo nagovoril. Pri tej priliki je belgijski poslanik izročil sv. Očetu brzojavno čestitko belgijskega kralja. Po sprejemu so diplomati obiskali državnega tajnika kardinala Ferrata.

Sv. oče in vojska.

Sv. Oče je izdal prvo svojo okrožnico na praznik Marijinega rojstva. Med drugim pravi sv. Oče sledeče: Groza in žalost me navdajata vpričo vojne igre, ko vidim, kako ogenj in meč gospodarita in se krščanska kri preliva. On ne more, da bi ne poskusil, da bi se konec te vojske pospešil. Končuje sv. Oče sledeče: **Prosimo in rotimo pa tiste, ki narode vladaajo, naj končajo prepír, naj uvidijo, da je dosti razdiranja in prelite krvi. Naj pohíte s pogajanjí za mir in si podajo roke.**

Prizadevanje sv. Očeta za mir.

Okrožnica, katero je izdal sv. Oče, je samo predhodnik dveh važnih prizadevanj svete stolice za upostavljenje svetovnega miru. Sveti Oče bo izdal v kratkem okrožnico na vse škofe rimske cerkve, v kateri bo obravnaval evropski mir. Sveti Oče je storil začetek za ustavljenje sovražnosti s tem, da dela na to, da se skliče mirovni kongres. Pri slovesu je dal nalog kardinalom: Amette, Andrien na Francoskem, Bourne na Angleškem, Mercier v Belgiji, Piffel in Czernoch v Avstriji, da poiščejo na merodajnih mestih o razpoloženu in takoj njemu poročajo. Ravno tak nalog, da so dobili diplomatski zastopniki rimske kurije v Avstriji, na Bavarskem in v Belgiji, ki naj bi uvedli tozadevno diplomatsko delo. Poseben nalog, da je pa dobil apostolski delegat v Washingtonu, ki naj bi posredoval pri predsedniku Zedinjenih držav, Wilsonu, ki naj bi sklical mirovni kongres.

Nesrečna Francija!

Sedaj ko je Francija pred ponižanjem, kakršnega še ni doživela nikdar v dogodkov bogati svoji zgodovini, sedaj ko leži mogočna in bogata Francija poteptana pred nogami Nemčije, nam vzhajajo spomini nazaj v njeno zgodovino. Samo dobrih 100 let nazaj v oni čas, ko je Francija umorila svojega karlja Ludovika XVI. in ustanovila prvo republiko.

Vladne posle je vzel v roke tako imenovani konvent, ki je bil nekak državni zbor. Ta je izvolil pet mož in jim poveril vrhovno oblast. Zbor teh petih

mož se je imenoval »direkionalna vlada«. Bili so to direktorji nad Francijo. Njih imena so: La Reveilleu - Cepaux, Litourneur, Ruobell, Banus in Carnot.

Za svojo prvo in glavno nalogo so smatrali ti možje to, da so vpeljali novo vero in nove cerkvene obrede. Človeku bi se v sedanjem času skoraj neverjetno zdelo, kaj so počenjali ti možje, ako ne bi o njih delu čital v zgodovinski knjigi, ki je poznana po vsem omikanem svetu kot dobra in zaupljiva.

16. decembra l. 1796. so določili ti možje kot dan, ko se je obhajala prvič »služba božja« po novih obredih. V Parizu, v dvorani nekdanje Katarinine bolnišnice, so se zbrali. V sredi dvorane je stala miza, na kateri je ležalo cvetje in žitno klasje. Ta miza je nadomestovala oltar. Nekí meščan, po imenu Chemin, je imel govor, v katerem je pojasnjeval pomen nove vere in razlagal njeno podlago. Potem se je zapela pesem, ki je bila polna bogokletstev. Taka slavnost se je obhajala vsako nedeljo. Izdala se je posebna knjiga, v kateri je bilo nabranih polno izrekov iz vseh mogočih ver, samo iz sv. pisma nobene besede.

Po tej novi veri je bil vsak družinski oče duhovnik. V vsaki hiši so napravili lahko oltar in družinski oče, ki je ob nedeljah pri tem oltarju »maševal«, je bil oblečen v modro srajco, ki je segala od vratu do nog in bila prevezana z rdečim pasom. Pod to srajco je imel oblečeno belo obleko.

Zakramenta nove vere sta bila krst in poroka.

Krst se je obhajal doma v družini na ta-le način: povabili so v družino sorodnike in prijatelje. Družinski oče kot »duhovnik« je imel nagovor in je botrom stavil tudi nekaj vprašanj. Potem so pa vsi skupaj zapeli pesem. Konečno so namazali usta novorojenčku z medom. V Parizu je bila navada namazati otrokova usta z medom. Na deželj pa so vpeljalj navado, da so namazali otrokova usta s sokom brusnic. Vsled te navade je nastal v mladji cerkvi »razkol«. Eni so bili za med, drugi za brusnice. Poseben odposlanec vlade je bil poslan na deželo, da je prepír poravnal in da jih je pripravil, da so se zedinili za med.

Neverjetno skoraj, da se je moglo to zgoditi pred 100 leti na Francoskem, kjer so že leta prej pisali učenjaki učne knjige, ki naj bi pomagala človeštvu do sreče in blagostanja.

Poroka se je vršila na ta način, da sta prišla ženin in nevesta, povezana z vencem rož v sobo, v kateri so bili zbrani svatje in »duhovnik« krog mize, na kateri je ležalo klasje in cvetje. »Duhovnik« je stavil na ženina vprašanje: »Izvolili ste si za soprogo N. N.« Ženin je odgovoril: »Da.« Nevesti je rekel »duhovnik«: »Izvolili ste si za soproga N. N.« Nevesta je odgovorila: »Da.« Nato je imel »duhovnik« še govor. In zapela se je pesem.

Z novo vero so vpeljali tudi nove

praznike in odpravili stare. Novi prazniki so bili: 30. marca praznik pomladi, 28. junija praznik poletja, 2. oktobra praznik jeseni, 30. decembra praznik zime. Poleg tega so bili vpeljani še: praznik ustanovitve republike, praznik ljudske moči, praznik mladine, praznik zakona, praznik hvaležnosti, praznik poljedelstva in praznik svobode. Tudi katoliških cerkva se je polastila ta nova vera. Božja svetišča v Parizu so izpremenili v svetišča hrabrosti, zakona, mladosti in zmage. Tako so imenovali cerkve.

V vladno službo ni mogel biti tisti čas nihče sprejet ali v nji napredovati, kdor ni mogel povoljno odgovoriti na sledeča vprašanja: 1. Kako si že revoluciji koristil? 2. Ali si glasoval za kraljevo smrt? (Kralj Ludovik je bil potom ljudskega glasovanja obsojen na smrt.) 3. Ali si svojega očeta in mater naznanil, če sta bila proti revoluciji? 4. Ali si že umoril kakšnega plemiča ali duhovnika? 5. Ali si ropal narodno premoženje, pomagal zažigati gradove, razdejeti cerkve? 6. Ali si izgovoril kakšno posebno bogokletstvo? — Samo na taki podlagi se je moglo priti naprej.

Ker se ta nova vera ni hotela posebno razviti in razširiti med ljudstvom, je začela vlada še posebno preganjati duhovščino. 380 katoliških duhovnikov je dala vlada vtopiti, 1200 pa tako zapreti, da niso več videli belega dne.

Te grozovitosti, združene z neumnostjo se niso dolgo držale.

Vstal je Napoleon, ki je bil strah Evrope. Vojskoval se je s celim svetom. Moril in požigal, preganjal duhovnike in papeže in bil najmočnejši. Francija je bila prva v Evropi. Napoleon strah vseh držav. Hotel je pridobiti sebi tudi Rusko, toda v Rusiji, pred Moskvo je zatemnela njegova slava. Premagan vsled hudega mraza, brez vojske se je vrnil domov. Kako se spreminjajo časi! Danes se bori Rusija s Francijo.

Za Napoleonom, ki je bil francoski cesar, je bila ustanovljena druga republika. Kmalu pa zopet cesarstvo. Potem je prišel leta 1870/71 strašni poraz za Francoze v vojski z Nemci. 5000 milijonov so morali plačati Francozi Nemcem vojne odškodnine. Toda Bog je blagoslovil njih zemljo in jim dal dobre letine, samo zemlja je v letih 1872. in 1874. vrgla toliko, kolikor je znašala vojna odškodnina Nemčiji. Francosko cesarstvo je padlo in ustanovljena je bila tretja republika. Ljudstvo se je odpomoglo s pridnim delom in Francija je veljala po pravičji v zadnjem času za najbogatejšo deželo v Evropi. Bila je »bankir« Evrope. Ogromno premoženja ima posojena zlasti na Ruskem.

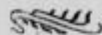
Framasoni, ki so jo vladali, pa so vpeljali ločitev cerkve od države. Preganjati so začeli duhovščino, oropali so cerkve premoženja, pregnali samostansko duhovščino, odstranili iz šol križ, krščanski nauk itd., kar se je poročalo v zadnjih letih.

Sedaj pa strašni polom!

Da, božji mlini meljejo počasi, toda v gotovostjo!

Nesrečna Francija!

Potegnila je za seboj v prepad tudi Belgijo. Katoliško Belgijo, preko katere je šel nemški ogenj na Francosko. Zal nam mora biti te lepe dežele in dobrega njihovega ljudstva, med katerim jih je pa bilo mnogo, ki so, navdani framaonskega duha francoskih voditeljev, peljali vso stvar tako daleč. Oni so tudi provzročili grozovitosti nad nemškimi vojaki, o katerih se je te dni toliko čulo.

Brez Boga.

V vseh vojnih oklicih na ljudstvo, ki so jih vladarji vojskujočih se držav, ko so pričeli vojsko, izdali, se omenja zaupanje v pomoč božjo. Kako lepo piše v tem oziru avstrijski cesar. Kako zaupljivo v božjo pomoč se izraža nemški vladar. Tudi ruski car govori v svoji poslanici o Bogu. Angleški kralj ga omenja, Srb se ga spominja. Samo eden ne. Samo Francoz nima besedice do Njega. Brez Boga kot je francoska vlada že leta in leta vladala, je začela tudi vojsko. Brez Boga in proti Bogu so delali in kovali načrte, zato pa jih je Bog tudi prvi udaril in sicer strašno! Brez Boga so hoteli ugonobiti Avstrijo in Nemčijo, pa kaže, da bodo poraženi sami. Brez Boga in proti Bogu so živeli v vladnih palačah. Imejmo vsaj upanje, da so padli francoski vojaki iz ljudstva, umirali na bojnem polju z imenom Božjim na ustnih in sreih.

Slovenski junaki.

Deželni glavar dr. Susteršič je obiskal te dni na Dunaju polkovnika našega domačega 17. pešpolka, barona Stillfrieda, ki je ranjen in se zdravi v palači »Augartenpalais«, katero je nadvojvodinja Jožefa dala na razpolago za ranjence — častnike in moštvo.

Kranjski deželni glavar se je o svojem obisku izrazil tako-le:

Polkovnik baron Stillfried je ranjen na desni roki. Šrapnel mu je pogljal kroglo v desno spodnjo leht pri sklepu. Krogla je obtičala v kosti in odstranili so jo zdravniki. Polkovnik se počuti razmeroma dobro, se prosto giblje, rana je težka, roka je nepremična in po izreku zdravnikov bo lečenje trajalo še najmanj osem tednov.

Baron Stillfried je bil ranjen v bitki pri Lyovu takoj prvi dan bitke, dne 26. avgusta. Izrazil se je izredno pohvalno o hrabrosti svojega kranjskega meštva. Rekel je, da so se naši fantje borili sijajno. »Povejte v Ljubljani,« je rekel polkovnik našemu glavarju, »da so Kranjci postavili svojega moža, božjil so se veličastno.«

Tekom zanimivega pogovora, ki se je vršil v krogu male družbe, je izustil

polkovnik baron Stillfried napram navzoči zelo visoki osebi:

»Rečem Vam, da sem videl čine junaštva... Naša armada je prva na svetu! Če kdaj katera, ona zasluži zmago.«

Globoko so segle te besede v srca vseh navzočih.

Polkovnik baron Stillfried je zelo hvalil artiljerijo, ki je delovala izborna. Razmeroma velike izgube imamo zato, ker naše moštvo sili vedno k naskoku. Ne da se držati. Vedno hočejo boj »na nož«. Izvrstno deluje naš tren. Armada je z vsem kar najbolje preskrbljena.

Iz srca želimo junaškemu poveljniku našega kranjskega pešpolka, da se kar najhitreje popolnoma pozdravi in na čelu naših kranjskih junakov izvojuje nove lavorike in končno naše fante — ob po Božji volji določenem času — pripelje kot slavne zmagovalce v domovino.

Kozaki.

O kozakih, ki imajo v sedanji ruski vojski značilno vlogo, se danes mnogo piše in govori; večini so znani ti ruski »strahovi« samo po imenu. Naši vojaki in ranjenci so prišli pa v ožji stik z njimi ter spoznali njih vrlino, pa tudi delno bojzaljivost. Domovina bojevitih kozakov je večinoma južna Rusija ter pokrajina severnega Kavkaza. V ruskih bojih so jih vedno rabili kot drzne obmejne čuvaje in stražnike. V ruskem vojaštvu imajo kozaki svojo armado, ki je podrejena posebnemu oddelku vojnega ministra. Znani so posebno uralški, astrahanski, sibirski, črnomoški, transbajkalski, orenburški, semirječenški, amurski polki in dr. Veliki knez prestolonaslednik je vsakokratni ataman (hetman) vseh kozaških polkov. Vsakemu polku načeljuje atamanov namestnik. Kozak mora služiti od 18. do 38. leta, in sicer tri leta v pripravljalnem oddelku, 12 let v frontni kategoriji, 5 let pa kot nadomestnik. V aktivno službo so sprejete samo čete prvega poziva frontne kategorije, in sicer za 4 leta; drugi imajo dopust. V miru štejejo kozaške čete 65.000 mož; v vojnem času jih je pa čez 200.000; rezerva ima pa še kakih 60.000 kozakov. Njih častniki se ločijo od drugih šaržistov. Oboroženi so s sabljo in puško; konjenica ima pa še ulico. Obleka je enobarvna, in sicer popolnoma zelena, ali pa popolnoma višnjeva. Izvežbani so tako, kot druge redovne čete, vendar pa kažejo posebno nadarjenost za obmejno službo in pa za male praske. Na konju je kozak kakor priraščen; prikaže se, kakor bi prišel iz zemlje, izgine pa tudi hitro, če je treba teči. Boj na nož ga pa — kakor pripovedujejo naši fantje — nič kaj ne veseli.

Zmotili so se.

Leta 1869. — eno leto pred izbruhom nemško-francoske vojske — je tedanji nemški državni kancler Bismark v nekem svojem pismu izrazil skrb glede Avstrije, češ, da ni v nji nobene enotne točke, ki bi družila avstrijske narode, jih vzpodbujala in jim dajala ognja za veliko skupno stvar.

Trdilo se je, da avstrijski narodi nimajo ničesar skupnega, da jih vse le odtuja drug od drugega, da jim manjka navdušenja, da si žele proč od Avstrije, ker so nezadovoljni itd. Kazalo se je na znani § 14. in trdilo, da vlada v Avstriji navzlic državnemu zboru absolutizem itd.

Na široko in dolgo so pisali o takih stvareh srbski, ruski in francoski časopisi. Njih ljudstvu so skušali vteptati misel, da bo Avstrija ob prvem vojnem viharju razpadla. Trdili so, da si Slovani v Avstriji sami žele pod rusko, Nemci pod nemško, Italijani pa pod laško oblast. Vladni krogi na Angleškem, Nemškem in Ruskem so sami na to računali. To jim je vžgalo tudi samozavest, da ošabnost, s katero so stopili na bojno polje.

Toda kakšno razočaranje!

Kot en mož cela Avstrija! Niti najmanjšega pojava nezadovoljnosti, kaj še upora, kot slišimo to o ruskem in francoskem ljudstvu. Kot en mož so gledali avstrijski narodi v eno skupno veliko misel, stali in stoje trdno na enem skupnem temelju.

Avstrijska monarhija, veličastni cesar, katoliška vera. To je temelj, pot in zvezda vodnica avstrijskemu ljudstvu. Sovražniki niso tega ne videli, ne vedeli, zato so se tako kruto zmotili, zato toliko razočaranja, ko je stopila Avstrija edina in močna na bojno polje svetovne vojske.

Vlada in poslanci.

Večkrat smo imeli tekem naših političnih bojev priliko povdarjati, kako važno je, da je ljudstvo politično izšolanano in da se zlasti zaveda velikega pomena volitev v postavodajalne zборе. Sedanja svetovna vojska bo ljudstvo v tem oziru še bolj izučila in ga pripravila o resničnosti naših opominov. Le pogledjmo na Rusko, Francosko, v Srbijo. Od povsod prihajajo poročila, kako je ljudstvo nezadovoljno, da puntarsko in kako je bilo povsod proti vojski. V vseh teh državah so neposredno pred vojsko zborovali državni zbori, ki so vojsko odobrili in jo ljudstvu vsilili. Zelja po uničenju Avstrije in Nemčije ni izšla iz vrst francoskega ali ruskoga ljudstva, tudi angleškega ne, temveč iz vrst vladajočih krogov. Poslanci ljudstva pa so molčali. Redki so bili, ki so vladam kazali na ljudstvo in jih svarili pred vojsko. Na Francoskem je bil socialistični poslanec, ki je bil vedno

proti nespametni vojski. Tega so se bali, zato je bil malo dni pred izbruhom vojske ustreljen. Kdo je umor naročil, si lahko mislimo.

Pri nas v Avstriji državni zbor pred izbruhom vojske ni zboroval. Pa če bi tudi, bi gotovo vsi poslanci v imenu ljudstva izjavili, da so za vojsko, ker je pravična in vsiljena. Ker jim to ni bilo mogoče, je pa govorilo ljudstvo samo o velikem navdušenju, s katerim je poslalo vojake cesarju za boj.

SLOVENSKIM FANTOM ZA SLOVO NA POT V CESARSKO SLUŽBO.

Spisal Jernej Hafner, kaplan. Založila Katoliška Bukvarna. — Ta naslov ima lepa molitvena knjižica, spisana za naše mladeniče, vzete in poklicane k vojakom. V prvem delu str. 1. do 183. ima jako praktične nauke za mladega vojaka, da se nauči spoštovati vojaški stan, da se zaveda svojih dolžnosti, da se obvaruje mnogih pogubnih nevarnosti tega stanu, da ostane zvest Bogu in cesarju. V drugem delu str. 183. do 314. ima razne vojaku potrebne molitve za čas miru in za čas vojske. Oblika knjižice je prav priročna; ker je papir četrudi trden, vendar tenak, bo mladenič to knjižico kar lahko v žep vtaknil in jo neoviran seboj v cerkev vzeti. Škoda, da je prelepa knjižica izšla šele sedaj, ko so vojaki naši večinoma že odšli na »krvavi ples«. Starši, poskrbite, da si jo omislite vsak vojaški novinec. Na prodaj bo v Katoliški Bukvarni, pa tudi gospodje duhovniki vam jo bodo radi naročili. Priporočite jo svojim sinovom, naj jo čitajo in prečitajo koj, ko so potrjeni in bodo že poučeni odšli v službo samo. V službi naj se točno po njej ravnaajo, pa bodo ostali zdravi na duši in na telesu sebi v časno in večno korist, staršem v veselje in radost, domovini in cesarju v slavo in ponos.

† Anton Bonaventura, škof.

Cena za vojaški molitvenik je nizka in znaša za trpežno vezavo z rdečo obvezo 1 K 20 h, za šagrin z zlato obvezo 2 K 20 h, najfinejše upogljive platnice 3 K 20 h. — Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Svetovna vojska.

PROTI RUSOM!

Cel pretekli teden je bila pozornost sveta obrnjena na naše severno bojišče, na boje naših armad z Rusi. Glavna ruska moč je udrla v vzhodno Galicijo. Ker je bila ruska armada v velikanski premoči, posebno glede artiljerije, se je naš generalni štab odločil pomakniti naše čete na črto Lvov. Ozemlje vzhodno od Lvova je za boje neugodno, poleg tega bi pa bitka na tem ozemlju spravila v nevarnost mesto Lvov, ki bi bil po-

rušen. To je napotilo naše vojno vodstvo, da je izpraznilo Lvov in zbralo naše čete na ugodnejšem ozemlju zahodno od Lvova. Sedaj divjajo pri Lvovu hudi boji, o katerih prihajajo poročila, da so nam ugodni.

Druga skupina ruske armade, ki je prodirala proti armadam Dankla in Auffenberga, je bila v zmagoslavnih bojih, o katerih smo že poročali prejšnje tedne, skoro popolnoma razbita, na vsak način pa odločilno potolčena. Lahko torej upamo, da bo vsaj Auffenbergova armada, ki stoji severno od Lvova, kmalu prosta in prišla na pomoč armadi, ki stoji krog Lvova. Auffenbergova armada se bo, ali vrgla v bok ruski glavni sili, ali pa jo celo zgrabila v hrbtu in jo odrezala od dežele. Danklova armada prodira proti Lublinu in pričakovati je, da se bo združila z nemško armado, ki prodira od severa sem.

Nemška armada je bila v bojih zmagonosna in je vrgla sovražnika nazaj na Rusko Poljsko.

Najnovejše o tem glej pod »O dogodkih na bojiščih«.

PROTI FRANCOZOM!

Nemci neverjetno hitro napredujejo, kljub temu da se morajo boriti s francoskimi, angleškimi in belgijskimi četami. Neko se ne potrjeno poročilo trdi celo, da so tudi že Rusi izkrcali svoje čete na Francoskem. Nemške zmage so sad več kot polstoletnih priprav za vojsko. Nemške čete se hrabro bore. Pri Dienze v Lotaringiji so vrgli Bavarci svoje suknje proč, aa so se lažje borili s puškinimi kopiti.

Sedaj se gre za Pariz. Parižani še vedno beže iz mesta, posebno odkar se čuje v mestu gromenje topov. Utrjevalna dela opravlja pod vodstvom inženirjev na tisoče ljudi. Vse šole v mestu so zaprte. Tudi vse banke so ustavile svoje delovanje. Vojaške upravne oblasti so si nadele naslov: Komisija za javno varnost v Parizu. Vsak večer se dvigne v zrak večje število oklopnih zrakoplovov, da branijo mesto pred nemškimi zrakoplovi, ki mečejo bombe. V Parizu je sicer mirno, vendar pa vsakdo ve, da se bližajo strašni dnevi obleganja in zato je vse prebivalstvo pobito in v groznem strahu.

PROTI SRBOM!

Ponoči na nedeljo, dne 6. t. m., je srbsko armado pri Mitrovici ob Savi doletela krvava skušnja. Srbski vojskovodje so najbrže sodili, da je naša monarhija vrgla vse svoje sile razen nekaj brezvrednih ostankov na severno vzhodno bojišče proti Rusom in da je prepustila za proti Srbiji sklenjene napade le slabe in v vojaškem oziru manj vredne črnovojniške in maršne čete. Gosposdi je zato zopet zrastle greben in ustvariti si je lahko poceni vojno slavo. Sklenili so drzno podjetje: čez Savo gremo, vdrimo v ogrsko ozemlje in prenesimo vojsko, ki se je bila dozda na srbskih tleh, v ozemlje naše monarhije. Ponosno nalogo so poverili timoški diviziji, punčici srbske armade, najboljši

četi srbske armade, kateri edini so še tako veliko podjetje zaupali. Nikdar se ni še tako drzno namišljeno podjetje tako žalostno izjalovilo, kakor to. Ponosna timoška divizija je pri Mitrovici res prekoračila Savo, a niti enemu možu iz njenih vrst ni bilo usojeno, da bi se bil na srbski breg vrnili; izvzemši onih, ki so jih valovi Save vrgli mrtve na srbsko obrežje. Naše čete so mirno dopustile, da se srbski junaki mirno izkrcajo. Mirno puste, da se jim približajo Srbi, ki so prišli čez Savo ponoči pod varstvom teme. Gotovo so upali, da naše sile počivajo. A so se zmotili in so se za svojo zmoto morali krvavo pokoriti. Sovražnika, ki se je splazil proti našim četam, so čuječi naši vojaki spremili z morečim ognjem in ga obkolili. Kar niso pobili naši, je utonilo ob umikanju v Savi ali je pa bilo vjeto. Niti eden, ki se je udeležil te srbske ofenzive, ni ušel iz tega boja. Uradno poročilo našega poveljnika ceni, da je bilo v tem boju vjetih 5000 Srbov. Timoška divizija, ki je, kakor tudi druge srbske divizije, v dosedanjih bojih jako veliko trpela, je morala vkljub temu šteti vsaj še 10.000 mož. V boju pri Mitrovici je bilo vjetih 5000 mož, približno ravno toliko Srbov (torej tudi 5000) je moralo v boju poginiti.

NA MORJU.

O bojih na morju ni čuti. Prihajajo pa poročila, da je mnogo angleških ladij nasledlo na mine in se potopilo.

(Natančnejša poročila o vseh bojih glej pod »O dogodkih na bojiščih.«)

PRVI POIZKUS MIROVNEGA POSREDOVANJA.

Listi poročajo, da bodo ta teden nevtralne velesile pri vojskujocih se državah poizkusile prvo mirovno posredovanje.

AVSTRIJA.

Dne 7. t. m. se je vršil na Dunaju ministrski svet. — Bivši avstrijski minister dr. Albert Gessmann, ki pripada krščanski avstrijski stranki piše z ozirom na narodnostne boje v Avstriji takole: Glavni obstoj Avstrije je miren sporazum vseh narodov in združitve v dosego gospodarskega in duševnega napredka. Na tleh avstrijske monarhije ne sme biti več nobenega prostora za narodno nestrpnost bodisi katerega koli naroda. Zelo pametne besede! — V Belgiji in na Francoskem se bore skupno z nemškimi četami poleg slovenskih vojakov tudi bratje Poljaki. Gališki deželni odbor se je preselil iz Lvova v Krinico.

AVSTRIJI PRIJAZNE DRŽAVE.

Nemčija. Nemški cesar je vedno na bojišču, kar podžiga nemškim vojakom pogum. To vedo Francozi, zato je zadnjič neki francoski zrakoplovec metal na vlak, v katerem je mislil, da se pelje cesar, bombe. Cesar pa se je že prej odpeljal z avtomobilom. — Voditelji strank v parlamentu so sklenili, da morajo izgube nemške mornarice takoj nadomestiti. — Nemci so naložili

francoskemu mestu Lille 200 milijonov vojne kontribucije. — Bivši albanski knez Wied je prijavil svoj vstop v prusko armado.

Italija. Laški kralj je nekaj bolan. 3. t. m. je sprejel ministre. — Nekaj se je poročalo, da se bodo v ministrih izpremembe. Gre se za spremembo v zunanjem in vojnem ministertvu.

POLJAKI.

Avstrijsko Poljska. Vrhovni poveljnik nad poljskimi legijami je generalmajor Bacinski. — Poljske legije dobivajo velikanske darove v denarju od poljskih mest in drugih organizacij. Samo zadruga v Krakovu so darovale v ta namen 5000 kron. — Tudi v Ameriki bivajoči Poljaki so sklenili podpirati z denarjem poljske legije. — V Krakov prihaja vsak dan na stotine prostovoljcev, ki jih prebivalstvo navdušeno pozdravlja. Vsa za nje namenjena poslopja so prenapolnjena, ležati morajo kar pod milim nebom. — Rusi se teh legijonašev boje, zato je vrhovni poveljnik ruske armade izdal ukaz, da se morajo vjeti poljski legijonaši takoj potom nagle sodbe ustreliti. — K poljskim legijam se je priglasilo tudi dvanajst bratov iz reda oo. frančiškanov. Izjavili so, da so pripravljeni iti pod orožje v bojno vrsto kot navadni vojaki.

BALKANSKE DRŽAVE.

Črna gora. Poročajo, da je razpoloženje v Črni gori tako napeto, da je moral kralj Nikita svojo telesno stražo ojačiti. Stražo pri kraljevi palači so prevzeli francoski vojaki, ki so došli s Skadra v Albaniji. — Iz Rima poročajo, da izkrcavajo Francozi v Baru topove, da bodo podpirali črnogorsko obstreljevanje Kotora. — Črnogorska vlada je zahtevala, da ji Srbija pošlje svoje oblegovalne topove. Srbija je odgovorila, da topov ne more dati, ker jih sama rabi in je tudi prevoz težkih topov silno težaven.

Bolgarija je za vojsko pripravljena. Vlada je naročila vojnemu in notranjemu ministru, da naj izvedeta vse priprave, da se proglasi vojno stanje.

Albanija. 6. t. m. so vstaši zasedli Drač. Sprejeli so jih z velikim veseljem. Skozi okno kneževе palače so razobesili turško zastavo. — Poroča se, da dobi Albanija mohamedanskega kneza. — Novi albanski knez postane Buran Eddin Efendi, sin sultana Abdul Hamida. Albanija ostane neodvisna od Turčije. Pričakuje se tudi, da postane znani Essad paša ministrski predsednik. — Rusija ima načrt, da bi se po končani svetovni vojski razdelila Albanija med Srbijo, Črno goro in Grško. Italija pa naj dobi, zato ker je sedaj nevtralna, Valono. — Essad paša se je v Nišu pogajal s srbskim ministrskim predsednikom v imenu albanske vlade. Šlo se je za to, da Srbi opuste želje po Albaniji, Albanci pa se zavežejo, da Srbiji ne bodo delali težav v Novi Srbiji. Tudi s Črno goro se je Essad paša dogovoril. — Došlo je poročilo: Albanci na celi črti prodirajo proti Srbiji. V

okolici Debre so ujeli Albanci en bataljon redne srbske armade in so Srbom en top in veliko vojnega materiala zarubili. V skadrski okolici so zasedli Malisori več važnih točk. 3000 Albancev, ki jim poveljujeta Iza Boljetina in bej Priština, prodira hitro proti Kosovu. Srbske posadke se ne morejo Albancem upirati in se povsod umikajo.

Rumunija. Večji del ruske vojske, ki se je boril pri Novosielci je prekoručil rumunsko mejo. Rumuni so vojake razorožili. — Rumunija poziva vse Rumunce, ki bivajo v Nemčiji, da naj se nujno vrnejo domov. Tudi dijaki, ki študirajo v Nemčiji, so bili poklicani pod orožje.

AVSTRIJI SOVRAŽNE DRŽAVE.

Anglija. Angleži, ti največji kramarji sveta, sprevidijo že sedaj, da se je Francija močno urezala, ko je nemško moč podcenjevala. — Nemški general pl. Bülow je ujel cel angleški bataljon, ki je bil namenjen v pomoč Francozom. Postaja, kamor je angleški bataljon prišel je bila že od Nemcev zasedena in Nemci so tako aretirali cel bataljon. — Angleška armada v Franciji šteje 16.000 mož pešcev in 5000 jezdecov. — V boju z Nemci so izgubili Angleži dosedaj 10000 mož. — Iz Londona se poroča, da so angleška, francoska in ruska vlada sklenile med seboj dogovor, da ne bo nobena od teh držav sklepala sama zase miru, temveč le vse skupaj dogovorjeno. Tudi pogoje za mir se morajo države natančno dogovoriti. — Italijanski list »Secolo« poroča iz Genfa: Indijske čete, ki jim poveljujejo angleški častniki, se vozijo neprestano iz Marzelja čez Lion v Pariz. — Če je gensko poročilo resnično, dokazuje, da se ni le Rusija, marveč da se je tudi Anglija že več mesecev za vojsko proti Nemčiji pripravljala. Precej časa namreč potrebujejo, predno zbero v Bombaju in v drugih indijskih pristaniščih močne vojaške oddelke in predno jih po morju morejo pripeljati v Marzelj, odkoder jih baje že več dni vozijo v vojno črto. Zdaj se še ne more dognati, koliko vojakov da so tako Angleži poslali Francozom na pomoč. Poročalo se je pred dnevi, da je došlo 25.000 mož iz Indije v Egipt. Medtem so došle lahko nove čete. Nekaj so jih morali tudi v Egiptu pustiti. A če se Angležem tudi posreči, da vržejo večji del, približno 150.000 mož močne indijske armade v Francijo, bi to bistveno položaja na francoskem bojišču ne spremeni. — Brzobjavka iz Simle v Egiptu naznanja v London odpošiljatev 70.000 indijskih vojakov v Evropo. Glavarji indijskih plemen so navdušeni, da morejo priti na pomoč materi domovini Angliji. Poslali bodo še tri brigarde konjenice ter prevzeli nase del prevoznih stroškov.

Rusija. Po zelo verjetnih poročilih je poslala Rusija po morju na Angleško precej svojih vojakov, ki so namenjeni v pomoč Franciji. Iz Anglije se bodo prepeljali v severno Francijo,

— Rusija je na Kavkazu v okrožju mesta Baku odredila vojno stanje. Revolucijonarno gibanje v teh krajih se razširja. — Iz Finske poročajo, da je tamkaj revolucija. — Ruske čete premeste iz Finske v Peterburg. Na Finsko pa pošljejo čete iz Sibirije.

Srbija. Srbski kraljevi dvor se nahaj v Skoplju. Poročila o nemških in avstrijskih zmagah nad Rusi in Francozi so Srbe zelo potrla. — V Novi Srbiji se vrsti upor za uporom. — V Belgradu je strašno gospodarstvo. Vse je brez glave. Ni nobenega reda več. Mrtvi in ranjeni leže po cestah. Ni ne zdravnikov, ne drugih ljudi, ki bi pomagali. — V Srbiji stane zdaj 1 kg kruha 80 h do 1 K 20 h, to je dvakrat in trikrat več kot pri nas. Tudi cene drugih živil so močno poskočile.

Francija. Nad Parizom se pojavljajo skoraj vsak dan nemški zrakovplovci, ki mečejo v mesto bombe. — Francoska vlada je nastanjena sedaj v mestu Bordeauxu (Bordo). — V Parizu je ostal ameriški poslanik in prevzel varstvo nad državljanji vojskujočih se držav. — V Parizu vlada veličanska druginja. — Francija je vpoklicala pod orožje rekrute za l. 1914 in 1915. — Francozi so z Angleži nezadovoljni, ker so pričakovali od Anglije več pomoči. Časopisi poročajo, da je nastala med Anglijo in Francijo napekost. — Francosko ljudstvo je zelo nejevoljno, ker je vlada Pariz zapustila. Pri odhodu vlade iz Pariza so se primeril izgredi. Ko pa je francoski predsednik prišel iz Pariza v Bordo, je jokal in bil zelo potr. — Vjeli so neki brzobjav francoskega predsednika na ruskega carja, v katerem zahteva predsednik, da naj Rusi začnejo z napadi, da pridobi tako Francoska osem dni počitka, ker je sicer izgubljena. — V Franciji se že pojavljajo glasovi, da naj se sklene mir z Nemci. — Francija je po mednarodnem pravu proglasila kolonijo Maroko za svojo. — Dosedanji španski poslanik v Parizu je odpotoval na Angleško nepričakovano in se ni nič poslovil pri francoski vladi. To razburja Francoze. — Iz Pariza je pobegnilo poldrug milijon prebivalcev. — Francoski poslanik je proglasil vojsko vseh francoskih kolonij z Avstrijo in Nemčijo. — Pariški vojaški guverner je imenovan za direktorja (t. j. poveljnika z veliko oblastjo). Vsi tuji na Francoskem so poklicani pod orožje. Francoska druhal je v mestih izvršila grozna opustošenja.

Belgija. V Antverpnu vlada velik strah pred Nemci. Mesto Bruselj, kateremu je naložila nemška vlada 200 milijonov vojne kontribucije, je moglo dosedaj plačati samo en milijon. — Belgijci so južno od Antverpna v okrožju 70 km spustil vodo v deželo. Voda stoji 1 col in nekaj palcev visoko. Storili so to v obrambo proti nemškim četam.

DRŽAVE V DRUGIH DEILH SVETA.

Afrika. Poroča se, da so egipčanski vstaši podrli železniško progo, ki

vodi iz Aleksandrije v Kairo. V notranjem Egiptu je baje vstaja proti Angležem. Egipčani ne marajo kupovati angleškega blaga. — Zastopniki misijonov so protestirali proti postopanju Anglije, ki je zanesla vojsko iz Evrope tudi v kolonije. — V bližini reke Songue na meji nemške vzhodne Afrike in pokrajine Ujasu je prišlo do boja med Nemci in Agleži. Na obeh straneh je padlo tudi več Evropejcev.

Amerika. Ameriški Nemci bodo zbrali dva milijona dolarjev za podporo družinam padlih vojakov. — Iz New-Yorka se poroča, da se je nemški cesar izrazil nasproti nekemu uglednemu ameriškemu diplomatu, da bo evropska vojska trajala še dva meseca, potem pa da se bo obrnil on sam na Zedinjene ameriške države, da naj posredujejo za mir med vojskujočimi državami. — Ameriška vlada ni dovolila, da bi se smele angleške trgovske ladje, oborožene s topovi, četudi samo za brambo, ustavljati v nevtralnih pristaniščih Amerike.

Japonska. Japonski zastopnik na Nizozemskem je izjavil, da se Japonska ne bo vmešala med boje v Evropi. To se pravi, da Japonci ne pridejo v Evropo. — Drugo poročilo pa pravi, da je Japonska izjavila, da je pripravljena, da prihiti Rusiji z nekaterimi armadnimi zbori in s pijonirji na pomoč. — V sovražnost proti Avstriji in Nemčiji je nahujskala Japonsko Anglija, ker se ji je šlo največ za njeno trgovino. — Japonska je baje predlagala, da pošlje 50.000 mož v Evropo, ako ji odstopi Francija Tonking in Anain.

O dogodkih na bojiščih.

PROTI SRBOMI

Avstrija-Srbija.

Torek, 8. septembra 1914.

Srbi so pri Mitrovici, ki je majhno mesto ob Savi v pokrajini Srem v Slavoniji, poskušali udreti v naše meje. Naši so ujeli 4000 Srbov in zaplenili tudi srbski vojni material.

Sreda, 9. septembra 1914.

Uradno se razglša, da so se naše čete pomaknile nazaj na avstrijsko-ogrsko mejo, ker je bilo treba naše glavne sile za enkrat vreči na sever proti Rusom. To je Srbe okorajžilo, da so poskušali pri Mitrovici prodreti mejo, kar se jim pa, kakor poročamo zgoraj, ni posrečilo. Dalje se še poroča iz Dunaja, da so naši topovi razrušili vse utrdbe pred Belgradom. Naši čolni na Donavi streljajo od časa do časa na Belgrad, da s tem preprečijo namero Srbov, da bi utrdbe, ki so jih naši razrušili, popravili.

Četrtek, 10. septembra 1914.

V boju pri Mitrovici (glej zgoraj) je bilo okoli 15.000 Srbov. Od teh je bila polovica ujeta, druga polovica pa deloma pobita, deloma ranjena.

Sobota, 12. septembra 1914.

Srbi niso skušali samo pri Mitrovici, temveč na več drugih krajih prekorčiti našo mejo. Tako pri Sremu, Rači, Kupinovem, Klenku in Grobovcu. Povsod so bili vrženi nazaj in imeli močne izgube.

Nedelja, 13. septembra 1914.

Naše čete so, v kotu Kupinovo—Progar zopet ujele 9000 Srbov in zaplenile ogromno vojnega materiala. Iz tega izhaja, da je naša vojska izvojevala v Sremu novo zmago, ki še prekaša zmage pri Rači, Mitrovici, Klenku in Jarku.

PROTI RUSOMI

Avstrija-Rusija.

Ponedeljek, 7. septembra 1914.

Dne 3. t. m. so zasedli Rusi izkopane obrambne järke v okolici Lvova. Naše čete so se že umaknile, da obvarujejo odprto mesto pred obstreljevanjem. Naši so pustili Lvov Rusom brez boja, kar je bilo že prej določeno.

Včeraj je bilo na bojišču mirno. Prišlo je le do spopadov med poizvedovalnimi četami.

Nasprotno je Danklova armada zopet v hudem boju.

Torek, 8. septembra 1914.

V bojih Danklove armade, o katerih smo poročali včeraj, da se bijejo, se je odlikovala posebna skupina pod poveljstvom feldmaršala Kestraneka. Odabila je močan ruski napad in ujela 600 Rusov.

Armadi generalov Dankla in Auffenberga sta prodrli, ko sta vrželi ruske armade za Lublinom in za Bugom, zvezu med ruskimi silami, ki so napravile sunek proti Lvovu, in med zahodnimi ruskimi četami.

Četrtek, 10. septembra 1914.

V okrožju Lvova se je pričela nova bitka. Avstrijske čete so pričele z napadi na sovražnika. Dalje se poroča, da naše čete že deset dni bombardirajo Lublin, pehota pa preganja Ruse iz ene postojanke na drugo. Rusi so krog Lublina zbrali štiri velike armade, ker hočejo na vsak način obdržati to važno mesto.

Petek, 11. septembra 1914.

Včerajšnja bitka pri Lvovu v navzočnosti prestolonaslednika, vrhovnega poveljnika armade in šefa generalnega štaba je dobro napredovala. Bitka se nadaljuje. Vreme je trajno ugodno.

Sobota, 12. septembra 1914.

Boj pri Lvovu traja dalje. Položaj je v splošnem neizpremenjen. Napadi, s katerimi je pred nekaj dnevi pričela naša armada pri Lvovu, so v polnem teku in so se razvili v bitko, katera se odigrava v celi vrsti velikih bojev. Noč in dan se z nezmanjšano vztrajnostjo in z največjo ogorčenostjo vrše boji za odločitev. Kljub temu, da so Rusi povsod v velikanskem številu nastopili in da kažejo veliko vztrajnost, napreduje-

jo naši napadi sicer počasi, vendar vztrajno.

Nedelja, 13. septembra 1914.

Uradno se poroča iz glavnega vojnega poročevalskega stana: Naša ofenziva (napadi) je vedno močnejša in dobro napreduje. Po došlih poročilih in upanje, da bodo naše operacije v polnem obsegu uspele. — Nadaljna poročila se glase: V bitki pri Lvovu se je posrečilo južno od grodeške ceste poslati našim četam po tridnevni težki boji potisniti sovražnika nazaj in zajeti 10.000 Rusov ter mnogo topov. Teža uspeha pa ni bilo mogoče izkoristiti, ker je naše levo krilo pri Rava Ruski ogroženo od velikanske sovražne premoči in ker prodirajo nove ruske čete tako proti armadi generala Dankla kakor tudi v ozemlje med to armado in med armado, ki se bije krog Lvova. Vsled zelo velike sovražne premoči je bilo potrebno naše, že tri tedne neustano hrabro se bojujoče armade zbrati na ugodni točki in jih pripraviti za nadaljne boje.

Nadaljnja poročila se glase: Ko se je naša Lvovska skupina umaknila v okolico Grodeka in se tam zbrala, je začela v ponedeljek pri grodeški glavni cesti, 2 km od Lvova napade in s tem pričela drugo bitko pri Lvovu.

Medtem ko so napadi na jugu napredovali, se je zbrala proti armadi generala Dankla pri Lublinu velikanska ruska premoč, enako tudi proti armadi Auffenberga pri Rava Ruski, kamor se je obrnila glavna sila ruske armade.

S tem je bilo naše severno krilo ogroženo in naši napadi pri Grodeku, ki so pokazali že lepe uspehe, zadržani.

Boji so ustavljeni. Naše čete se zbirajo. Posledic še ni mogoče pregledati.

Ruska premoč šteje mnogo divizij po 16 bataljonov z artilerijo, ki ima velikanske zaloge municije. Ruske čete dobivajo še vedno ojačenja. Naše čete imajo vtisek, da stopi na mesto, kjer je bilo postreljenih 10 Rusov, 20 drugih. Kljub temu se drže čudovito hrabro in opravljajo dela, ki skoro niso v človeških močeh.

Tretji kor ima znatne izgube, vendar se drži naravnost sijajno. Naš položaj ni rožnat, pa tudi ne obupen.

Dalino poročilo se glasi: V veliki bitki pri Lvovu so se naše čete, med temi tudi naš tretji kor, po tritedenskih neprestanih bojih bojevale z brezprimerno požrtvovalnostjo. Vojni poročevalci, ki so bili navzoči pri bojih so polni hvale o naših vojakihi.

Nemčija-Rusija.

Sreda, 9. septembra 1914.

Nemško nadomestno generalno poveljstvo naznanja: Naša sleška deželna bramba je včeraj po zmagovitem boju ujela 17 častnikov in 1000 mož ruskega gardnega zbora in III. kavkaškega zbora.

Petek, 1. septembra 1914.

General Hindenburg je z nemško armado potolkel levo krilo ruske armade, ki se je nahajalo v vzhodni Prusiji.

Tako si je odprl pot za sovražnikov hrbet. Nemška armada zasleduje umikajoče se Ruse v severnovzhodni smeri proti Njemenu. — Število ruskih ujetnikov pri Tannenbergu (glej poročila prejšnjega tedna) je znašalo 5. t. m. 92 tisoč mož.

Sobota, 12. septembra 1914.

Generalni stan naznanja, da je bil 22. ruski zbor s Finskega, ki je hotel čez Lick poseči v bitko, v Vzhodni Prusiji potolčen.

Nedelja, 13. septembra 1914.

Armada generalnega polkovnika pl. Hindenburga je po večdnevni bojih popolnoma porazila rusko armado v vzhodni Pruski. Umikanje Rusov se je spremenilo v beg. Nemci so pri zasledovanju Rusov že prekorčili mejo in zajeli 10.000 Rusov in mnogo topov. Položaj je izboren. Ruska armada beži popolnoma razpršena.

PROTI FRANCOZOMI

Nedelja, Avstrija. — Francija, Belgija, Anglija.

Torek, 8. septembra 1914.

Francozi in Angleži so zapustili Boulogne, ki je važno križališče prometa med Francijo in Anglijo, Boulogne, Calais in Havre so važna pristanišča za promet med Francozi in Angleži. Nemci skušajo vsa tri mesta zasesti, da s tem to prometno zvezo pretrgajo.

Nemci so že pred Parizom, prišlo je do spopadov med prednjimi stražami braniteljev Pariza in nemško armado.

Sreda, 9. septembra 1914.

Trdnjava Maubeuge (Mobež) je včeraj padla v nemške roke. Nemci so ujeli 40.000 Francozov, med njimi 4 generale, 400 topov in veliko vojnega materijala. Mobež je francoska trdnjava prve vrste.

V Belgiji so Nemci vzeli trdnjavo Termont, ki leži blizu Antverpna.

Za Pariz se pričakuje v najkrajšem času odločilne bitke. Francozi so postavili vse do zadnjega moža, da preprečijo nemško prodiranje v Pariz.

Četrtek, 10. septembra 1914.

Pred Parizom se vrši velika bitka.

Petek, 11. septembra 1914.

Vzhodno od Pariza so prodrli nemški vojaki do reke Marne in čez njo. Napadle so jih sovražne sile, ki so prišle iz Pariza. V dvanajstih težkih bojih so Nemci Francoze zadržali in celo napredovali. Ko pa je bil naznanjen prihod novih močnih kolon, se je krilo umaknilo nazaj. — V Lotringiji in Vogezih je položaj neizpremenjen. — Nemški prestolonaslednik je včeraj s svojo armado zavzel utrjeno francosko stališče južnozahodno pri Verdunu. Nemci s težutrdbe pri Verdunu bombardirajo s težkimi oblegovalnimi topovi. — V Belgiji so nemške čete zavzele Gent. Preden so šle proti Gentu, so pri Milenu razpršile in uničile eno belgijsko armado.

Nedelja, 13. septembra 1914.

Nemški aviatik je vrgel v francosko mesto Nancy bombo, ki je raztrgala tla in napravila precej škode. — V Belgiji morajo Nemci še Antwerpen zavzeti in zasedli bodo celo Belgijo. Nemci že korakajo proti tej največji belgijski trdnjavi. Antwerpen obdajajo trije pasovi utrdb. Zunanji pas še ni popolnoma dograjen. Močno utrjeno točko Termonde so Nemci že zavzeli. Notranja pasa utrdb sta jako mogočna in utrjena tudi z jarki in z nasipi. Velik del utrjenega ozemlja se lahko poplavi, kar so Belgijci že storili. Za drugim pasom utrdb se nahajajo tabori, namenjeni, da sprejmejo belgijsko armado, kjer se je že belgijska armada utaborila. Če bi vojska ne bila Belgijcev presenetila, bi bili lahko dogradili še tretji pas utrdb in bi bili trdnjavo prve vrste še bolj ojačili. Antwerpen se kot močna, moderna trdnjava ne sme podcenjevati, a po dosedanjih izkušnjah ni nikakor izključeno, da tudi Antwerpen kmalu pade.

NA MORJU.

Nemčija—Anglija.

Nemško brodovje je v Severnem morju zaplenilo 15 angleških ribiških ladij s plenom. Ribiči so sedaj nemški vjetniki. — Došlo je poročilo, da sta zopet nasledli dve angleški ladji na mine in se potopile, med temi je ena topničarka. — Angleški osebni parnik Runo družbe »Wilson Line« je dne 5. t. mes. popoldne v bližini angleškega vzhodnega obrežja zadel ob mino in se potopil. Moštvo in potniki so se rešili. Le okoli 20 Rusov, ki so bežali iz Pariza, je utonilo. — Dne 13. m. m. sta se pripeljali v pristanišče Honkong na Kitajsko dve vojni ladji, ki sta bili težko poškodovani. Ne ve se iz poročil, ali sta ti dve ladji angleški ali francoski. Poškodovani sta bili ob spopadu z nemškimi križarkami. — Prihajajo poročila o nekem boju nemške križarice »Karlsruhe« z angleškimi križarkami »Benswick« in »Suffolk« ob brazilski obali. V eni teh vodah je bil po angleških poročilih potopljen angleški parnik, naložen s premogom, od nemške križarice »Dresden«. Moštvo ladje so rešili. — Leta 1904. zgrajena angleška križarica »Pathfinder« je 5. t. m. na vzhodni angleški obali zadela ob mino in se potopila. Izgube znašajo 4 mrtve, 13 ranjenih, 243 mornarjev pa pogrešajo. — Angleški ladji »Imperialist« in »Revigo« sta na Severnem morju zadeli na mini in se potopili. Tudi križarica »Oceanic« se je potopila. — Na Severnem morju so našli ostanke angleškega parnika »Ottava«, ki je najbrže zavozil na mino. — Mala nemška križarka »Dresden« je ob brazilskem obrežju potopila s premogom naloženi parnik »Helmwood«. — Dve nemški trgovski ladji sta se pogreznila v Atlantskem oceanu. Potopili sta jih francoski ladji »Condè« in »Descartes«, kateri je podpirala angleška križarica »Bristol«. — Nemška križarica »Nürnberg« je prerezala pomorski kabel med Kanado in Avstralijo.

Avstrija — Anglija — Francija.

Iz Grške prihaja poročilo, da je velika angleška križarica »Wassior« blizu črnogorske obali zadela ob mino in se potopila. Veliko trupel angleških mornarjev je bilo vrženih na črnogorsko obrežje. — Dve avstro-ogrski torpedovki sta podvzeli poizvedovanji do Cortucana, kjer je zasidrano francosko brodovje. Štiri francoske križarke so naši torpedovki zasledovale, kljub temu sta se torpedovki vrnili v Pulj.

Rusija.

Ruske bojne ladje so opazili pred bolgarskimi pristanišči. — Rusi so nekatere nemške trgovske ladje porabili, da so z njimi zaprli vhod v Arhangelsk.

Japonska.

Japonci so začeli 25. avgusta Čing-tav (nemška kolonija na Japonskem) bombardirati. Istodobno so bombardirali japonsko brodovje, združeno z angleškimi, francoskimi in ruskimi vojnimi ladjami, pristanišče. Baterije s kopnega so na streljanje silovito odgovarjale.

Dom in svet.

Naš cesar. Cesarski starček je že v 85. letu, a kljub temu, kakor se poroča z Dunaja, z velikim zanimanjem in natančnostjo zasleduje vse dogodke na evropskih, posebno pa na avstrijskih bojiščih. Cesar dobi v roke vsako uradno poročilo, vsak važnejši brzojav in na podlagi teh poročil zasleduje na zemljevidih, katerih ima vse polno na svoji pisalni mizi, dogodke na bojnih poljih. Cesar je zelo dobro poučen o legi posameznih krajev; skoro vsaka vasica, najmanjša občina ali reka na bojišču mu je znana. Cesar Franc Jožef je zadnji čas tako dobro razporejen, da je zopet večkrat izrazil željo, da bi šel sam na bojno polje med svoje vrle vojake-junake. Seveda bi bilo to za našo armado veliko veselje. A gotovo je, da bi 84letnemu starčku razburljiv dogodki na bojišču škodovali na njegovem zdravju. Radi tega so ga pregovorili, četudi zelo težko, naj raje ostane na Dunaju. In cesar je ubogal nasvet svojih svetovalcev.

Obljetnica smrti cesarice Elizabete je bila v četrtek dne 10. t. m.

Ognjeni krst. Kadar je vojak prvič v boju pravijo, da prejme ognjeni krst. Kraj tega krsta si navadno vsak vojak dobro zapomni. Naš prestolonaslednik nadvojvoda Karol Franc Jožef je bil med armado pretekli teden pri Lvovu, kakor poročamo na drugem mestu. V tej bitki je prejel naš prestolonaslednik ognjeni krst. To nas spominja na ognjen krst našega cesarja Franca Jožefa pred 66 leti, ko se je malo pred nastopom vlade podal v Radeckyjev tabor. Radecky se je bal odgovornosti, katero mu je naložila navzočnost bodočega nosilca habsburške krone. Cesar Franc

Jožef pa mu je odgovoril: »Mogoče je bilo res neumestno, da so me semkaj poslali. Ker sem pa že tukaj, mi brani moja čast, da bi šel proč, ne da bi prejel ognjen krst.« Malo dni nato se je bila bitka pri Sv. Luciji. Radecky je poročal po bitki vojnemu ministru: »Bil sem priča neustrašenosti, katero je pokazal nadvojvoda, ko je padla sovražna granata tik njega.« Prestolonaslednik Karel Franc Jožef je s tem, da je bil ves dan v bojni črti, zelo navdušil naše napadajoče čete. Prvič je jezdit prestolonaslednik, obdan od generalnega štaba, na čelu naših čet.

Deželni glavar dr. Šušteršič je bil pretekli teden na Dunaju, kjer se je posvetoval o naših deželnih zadevah z ministrskim predsednikom, notranjim in poljedelskim ministrom.

Bolnica za ranjence v kranjskem deželnem dvorcu. Deželni odbor kranjski je dal vojaški sanitetni službi na razpolago deželnozbornske prostore v deželnem dvorcu. V klubove sobe se postavi 50 postelj.

Zasluzeno odlikovanje s'ovenskega častnika. V bojih v Srbiji ranjeni poročnik g. Pavel Cvenkelj dobi zlato hrabrostno svetinjo z vojno dekoracijo.

Nova častita mati čč. šolskih sester v Mariboru. Dne 8. t. m. je bila izvoljena za častito mater čč. šolskih sester v Mariboru velečastita s. M. r. L i d v i n a P u r g a j, prednica Marijanišča, kjer je neumorno podpirala skozi 21 let s svojimi sosestrami vodstvo pri vzgoji šolske mladine. Obenem je bila tudi dolgoletna voditeljica tukajšnje c. kr. Gospodinjske šole, iz katere je izšlo mnogo vzornih slovenskih gospodinj. Njena praktična knjiga »G o s p o d i n j s t v o«, ki v kratkem doživi drugo izboljšano izdajo, gotovo rodi mnogo sadu. Njej sami pa iskreno častitamo in želimo božjega blagoslova.

Vojaški kurat Valentin Rozman padel. V boji pri Lvovu je padel Slovenec vojaški kurat Valentin Rozman ravno ko je hitel nekemu težko ranjenemu na pomoč. Zadet je bil ravno v srce. Rusi so streljali tudi na ranjence. Vojaški kurat Rozman je postal žrtev takega zločinskega vojskovanja Rusov. — Pokojni kurat je bil rojen 13. februarja l. 1871. v Mostu pri Brezovici na Gorenjskem. Posvečen je bil v duhovnika v Celovcu 25. julija l. 1896. Prideljen je bil vojaški bolnišnici v Gradcu. Ko je izbruhnila vojska, je bil prideljen najprej k štabu 6. divizije čet, nato je pa bil vpoklican k 7. pešpolku. Slovenskim fantom je bil poznan po svoji knjižici: »Krščanski vojak«. Vojakom je mnogokrat dejal: Najboljši, najzvestejši in najbolj junaški so fantje, ki so prešinjani od verskega duha. — Čast njegovemu spominu!

Odlikovanje. Generala Auffenberg in Dankl, katerih sliki smo prinesli prejšnji teden, sta bila odlikovana od cesarja z velikim križem Leopoldovega reda z vojno dekoracijo. To za zmage pri Krasniku in Komarovu, o katerih smo poročali.

Vpoklicanje rekrutov. Časopisi objavljajo sledeče: Za na bojiščih potrebne nadomestitve, ki so naravna posledica vojnih bojev, je za enkrat v veliki meri poskrbljeno. Vendar pa je dolžnost vojne uprave, da pravočasno poskrbi tudi za mogoče nadaljne nadomestitve, ki presegajo doseganje izmero. Vsled tega se bodo v bližnji prihodnosti mladeniči rojeni leta 1894., in črnovojniški obvezanci, rojeni leta 1892. in 1893., v kolikor se je o njih pri naboru v letu 1914. izrekel sklep: odložiti (zurückstellen) — ki torej niso bili niti proglašeni za nesposobne za orožje, podvržli črnovojnemu naboru. Tisti, ki bodo sposobni za vojaško službo, bodo v času, ki ni daleč, na podlagi črnovojniškega zakona vpoklicani v službo.

Otvoritev ljudskih šol. V tem pogledu so se vršila pogajanja med vlado in deželnim odborom. Deželni glavar je v tej zadevi prejšnji teden tudi osebno posredoval pri naučnem ministru vit. Hussareku. Deželni odbor je zavzel to-le stališče: Šole na kmetih naj se ne otvorijo pred Vsemi svetimi, kerse dotlej otroci doma rabijo. Druge šole naj se otvorijo kolikor mogoče točno, a kmečkim otrokom naj se tudi v ostalih šolah na prošnjo staršev dovoli oprostitve. Minister vit. Hussarek je našemu deželnemu glavarju izjavil, da načeloma pritrjuje temu stališču. Tudi glede učencev srednjih šol hoče minister upoštevati možnost, da se na prošnjo začasno oprostijo — toda ne dalje kot do Vseh svetih — če so potrebni doma za kmečka dela.

Vodstvo kn. šk. zavoda sv. Stanislava naznanja, da se prične šolski pouk ob navadnem času. Sprejemni in ponavljalni izpiti bodo dne 17. septembra ob 10. uri.

Največkrat se sliši te dni to-le: Naš že tako dolgo ni nič pisal, gotovo je že padel. Naš tudi ne, pa naš tudi ne itd. Gotovo so že mrtvi — tako gre naprej. — Ljudje, prosimo vas, pomislite da vojaki sedaj nimajo časa pisati in da tudi pošta ni tako urejena kot v mirnih časih, temveč roma pismo dolgo časa, da pride v prave roke. Te dni nam je pripovedoval neki vojak, ki je bil v boju z Rusi ranjen in poslan v Ljubljano tole: V nedeljo sem bil doma, zglasil sem se pri g. župniku in jih prosil, da naj ljudem v cerkvi z lece povedo, da naj se ljudje ne razburjajo radi tega, če ne dobe pisem. Jaz sem pisal več kart iz bojišča, pa sem bil prej doma kot moje karte, ki jih še sedaj ni. Doma so tudi mislili, da sem že padel. Vojaki tudi nimamo časa vedno pisarit. — Ta je naredil prav pametno.

Molitvenik za vojake. Opozarjamo na priporočilo prevzvišenega knezoškofa v današnji številki, ki se nanaša na nov našim vojakom namenjeni molitvenik. Ta pripravna knjižica naj postane prepotrebna dušna hrana našim vojakom v bodrilo in pomoč.

Naši vojaki imajo sedaj priliko videti mnogo sveta. Imeli smo priliko govoriti z nekaterimi našimi ranjenci. Vsi

so nam zatrjevali, da tako lepih cest in tako vzorne preskrbe za vodo ni dobili nikjer kot na Kranjskem. Ti naši vojaki bodo sedaj žive pričje, da delo deželnega odbora ni brezpomembno in da denar ni proč zmetan. Svet odpira oči!

Največje razburjenje, tako so nam zatrjevali vojaki, vlada med moštvom v vojski tisti večer ko se za drugi dan pričakuje »ognjeni krst« prva bitka. Vse je napeto, nestrpnost... Prvi dan boja pa že pomiri razburjenost in podžge korajžo, da bi se bili kar naprej. Kakor nam zatrjujejo ranjenci, nekaterih naših fantov ni bilo mogoče zadržati, da ne bi udarili na nož.

Spomini iz vojske so sedaj zelo razširjeni pri nas. Ta ima kroglice, oni plašč, drugi čepico, pri enemu smo videli celo pipo. Same ruske roči. Eden nam je kazal rusko kroglico. Majhna, špičasta stvar je. »Za noben denar je ne dam. Namenjena mi je bila prinesiti smrt, pa se je premislila, ker se ji je zdelo škoda takega fanta, in padla je pred menoj na tla«. Tako se je šalil. Res ga ni zadela nobena kroglica, pač pa mu je kozak prebodel nogo.

O naših častnikih so fantje polni hvale. Eden nam je pravil, da je ruskega častnika težko videti, pomešajo se med vojake. Naši so pa vedno na prvem mestu. Z velikanskim navdušenjem so šli v boj in nam podžigali korajžo. Ker so tako neustrašeni in se izpostavljajo največjim nevarnostim, jih je razmera mnogo padlo za domovino.

Način boja kozakov. Kozaki se navadno izogibajo vsakega napada in večjega boja. Prikažejo se le v majhnih skupinah. Ko pridejo nasprotniki, se takoj obrnejo, izginejo in streljajo. Zato je naše poizvedovanje tako težavno.

Stotnik Friderik Alpi, ki je bil ljubljčan je padel v boju s Srbi. Rojen je bil l. 1877. v Ljubljani.

Slovenec zaplenil rusko zastavo. Slovenski ranjenci pripovedujejo, da je v boju z Rusi Slovenec Lovšin zaplenil zastavo nekega ruskega polka. V hudem boju, v katerem so bili slovenski fantje, je iztrgal Rušom rusko zastavo in si jo ovil okoli telesa ter se boril dalje. Lovšin ni ranjen ter se bori dalje.

Ranjeni Rus v Ljubljani. V Ljubljano so pripeljali ujetega ranjenega Rusca, ki je doma iz Kavkaza. Ta Rus je pripovedoval, da so se Rusi za vojsko z Avstrijo pripravljali že tri leta in da je za te priprave proti Avstriji na Ruskem vedel vsak vojak.

Pod Marijinimi zastavami. Naši vrlji vojaki iz Požuna in okolice so hoteli v vojsko pod Marijinimi zastavami. Dobrotniki so darovali vojakom pet Marijinih zastav. Nekateri duhovniki so darovali sv. podobe. Tako podobe Jezusovega Srca, Sv. Štefana in Marijine slike.

Mrzle noči v Galiciji. Med tem ko je v naših krajih še vedno prijetno, solnčno vreme, je nastal v severovzhodni Galiciji že precej občutljiv mraz. Če hočemo naše vojake na severnem bojišču obvarovati pred mrazom z gorki

mi oblačili, moramo hitro delati. Zdravniki, ki so došli z zadnjimi prevozi ranjencev, pripovedujejo, da je v Galiciji ponoči že tri stopinje mraza.

Ranjenci v Ljubljani je že precej, pa malo Slovencev. V soboto je pripepel vlak zopet 540 ranjencev iz bitke pri Ravi Ruski, nekatere od Komarova in Tomaševa, večinoma iz II. armadnega zbora. Velika večina ranjencev so Madžari, potem so vmes Slovaki, nekaj Nemcev iz Češkega in Hrvatov. V sprednjih posebnih kupejih so biti težki ranjenci, med njimi več huzarjev. Kljub ranam in dolgotrajni vožnji so prišli ranjenci razun težkih slučajev dobro razpoloženi v Ljubljano. Ko so dobili malo gorke jedi, se jim je razvezal jezik in so začeli pripovedovati o bojih. Korajžen Varaždinec, ki mu je roko zdrobila kroglja, ki je od drevesa odletela, pravi, da gre rad nazaj takoj, ko se pozdravi. Mi Rusa povsod zmagamo, kadar pridemo ž njim skupaj, težava je le ta, ker ga najti ne moremo. Ves čas, kar sem stal v boju, smo samo Rusa iskali, ker se zna izvrstno skrivati. Kadar ga pa iz skrivališča izženemo, se po kratkem boju uda ali pa zbeži. Nekateri ranjenci so pripovedovali, da so morali korakati po pet dni, da so prišli do vlaka, ker so pri svojih napadih na Russe šli sami predaleč naprej. Ranjenci so polni samozavesti in upajo v končno zmago. Tudi tukaj so naši napadali z veliko silo in nevzdržnostjo. Pri Ravi Ruski se je primerilo, da so naši tako hitro vrgli nazaj rusko infanterijo, da so zasedli njeno mesto. Ranjenci zelo hvalijo naše zdravnike, ki store v zdravstvenem oziru vse, kar je na bojnem polju mogoče. Slabi so pa ruski zdravniki, ki svoj posel površno opravljajo. Na kolodvoru je bila zbrana sanitetna kolona z mnogimi nosili, ki je prenašala težke ranjence od železniških voz pod lope, ki so na kolodvoru postavljene v ta namen. Ranjence so razdelili po raznih bolnišnicah, v katere so jih prepeljali z vozovi in avtomobili. Vlak so pričakovali zastopniki raznih oblasti, med njimi zastopnik dežele, odbornik dr. Ev. Lampe, ki je dal na razpolago deželni avtomobil za prevažanje težkih ranjencev.

»Slovenec« se tiska od sobote naprej vsak dan v 20.000 izvodov. To velikansko število je povzročilo zanimanje za vojne dogodke.

Voditelj koroških Slovencev dr. Brejca. Časopisi so poročali, da so zaprli dr. Brejca v Celovcu. Izkazalo se je, da ni res.

Olajšave za hranilnice in obrtnike. Notranje ministrstvo je dovolilo, da smejo hranilnice izplačevati večje vsote denarja, kakor je bilo dosedaj ukazano.

Toča je po nekaterih krajih na Donavskem močno pobila vinograde.

Novi grobovi. V Jaršah pri Ljubljani je umrla mati deželnega poslanca g. Mih. Dimnika in župnika Fr. Dimnika, Uršula Dimnik roj. Dolničar, stara 88 let.

Pisma ranjencem v bolnišnicah poštnine prosta. Razpis vojnega ministrstva odreduje, da so pisma in dopisnice, naslovljene na ranjeno moštvo, ki se nahaja v bolnišnicah, poštnine proste. Pisma in dopisnice, ki jih odpošljejo ranjenci iz bolnišnic, so tudi proste poštnine, če imajo pečat dotične bolnišnice in zaznamek: Vojaška oskrba. Pa le tedaj, če jih zbero in jih bolnišnica skupaj odda na poštnem uradu.

Potrjen sklep kranjskega deželnega zbora. Cesar je potrdil postavbo o 40 odstotni nakladi na deželne davke.

Rusi so mobilizirali že dva meseca pred izbruhom vojske. Delali so to pod pretvezo, da vpklicujejo rezerviste.

Maščevati se hoče. V Gradcu se je priglasil kot prostovoljec neki 60letni mož, katerega so uvrstili med črnovojnike. Sin mu je padel v boju z Rusi in oče ga hoče maščevati.

Mesto Lvov, o katerem se sedaj toliko čita, je glavno mesto avstrijske Galicije. Ima nekaj nad 200.000 prebivalcev, med katerimi je glavni del Judov. V mestu je nastanjeno poveljstvo 11. armadnega zbora. Rimsko katoliški, grško katoliški in rumunski nadškof stanuje v mestu. V mestu je mnogo starih, zgodovinskih poslopij, v cerkvah pa mnogo umetnin in dragocenosti. V Lvovu je tudi vseučilišče, ki je na dobrem glasu. Mesto je prišlo pod Avstrijo za časa vladanja Marije Terezije.

Meniha Razputina, znanega ruskega čudaka, ki je imel na carjevem dvoru velik vpliv, je neki ruski dijak ustrelil ko je prišel iz cerkve. Menih je bil takoj mrtev.

Mesto Pariz, katero Nemci sedaj oblegajo, je zelo močno utrjeno. Preračunjeno je, da mora biti za obkolitev te ogromne trdnjave oblegovalna črta dolga 175 kilometrov t. j. razdalja, ki odgovarja dolžini proge južne železnice od Trsta do Litije.

Nesreče. V nedeljo 6. t. m. zjutraj je uničil ogenj lesno skladišče tesarskega mojstra Ravnikarja v Ljubljani. Škode je okoli 40.000 K. — V Savi je utonila občinska uboga Katarina Bohinec iz Kamnegorice. — V Preddorju na Gorenjskem je napravil ogenj ondotnemu županu Juriju Arhu škode do 8000 kron. Ogenj je bil podtaknjen po zlobni roki.

Vojni minister Krobotin kliče dijaštvo na vojno. Kakor na avstrijsko, tako je izdal vojni minister tudi na ogrsko dijaštvo razglas, naj vseučiliška mladina stopa v armado, v vojno. Rektor budimpeštanske univerze je izdal oklic, naj mladina temu klicu sledi in to tem bolj, ker se bo doba v vojski vstela med študijski čas.

Donava nosi mrliče. Iz Vidina in iz drugih bolgarskih podonavskih mest se poroča, da prinaša Donava vsak dan trupla srbskih vojakov, ki so najbrž ob bojih na Savi utonili.

Ilustrirani Glasnik št. 3. prinaša sledeče zanimive slike: Zmaga Auffen-

bergove armade. — Pij X. na mrtvaškem odru. — Proklamacija novega papeža. — Ranjenci v Ljubljani. — Nemški zrakoplov meče ponoči bombe na Pariz. — Ljubljana: Procesija, veteranci in Novomeška meščanska garda prisega, vojaški oddelek s strojnimi puškami, Orli prostovoljci. — Terezija pl. Auffenberg. — Erika pl. Auffenberg. — Grad Rocenj pod Šmarno goro. — Prizori iz vojaškega življenja. — Stotnik Karel Peče. — Akademik Fran Požlep. — Franc Jožef I. — Nemški cesar Viljem II. — Italijanski kralj Viktor Emanuel. — Valentin Rozman. Cena temu zanimivemu, v tem kratkem času izhajanja že obče priljubljenemu tedniku, je do novega leta le K 2-40 s poštnino vred. Dokaz, da je bil list res potreben in da prekaša s svojimi slikami vse druge ilustrirane liste, so naročniki, ki se jih je odzvalo tekom 14 dni 12.000. Prijatelji lenih slik, širite naš list in ga vpeljujte med znanci in prijatelji! Zahtevajte ga v gostilnah, brivnicah itd. Naročila in naročnina se naslovi le na upravništvu »Ilustriranega Glasnika«, Ljubljana, Katoliška tiskarna. »Ilustrirani Glasnik« je najcenejši ilustrirani list.

Naročnina na »Ilustrirani Glasnik« naj se pošilja samo na upravništvu »Ilustriranega Glasnika«, Katoliška tiskarna v Ljubljani, in ne na »Domoljuba« ali kam drugam. Ta časopis ima popolno ločeno upravo in samostojen račun in vsak, kdor pošlje denar za »Glasnik« na kak drug naslov, je v nevarnosti, da časopisa sploh ne dobi ali pa zelo neredno. Torej pošiljajte naročnino vedno na ravno st na oni časopis, katerega mislite naročiti. To vendar ne povzroča nobenih težav, nač pa prihrani upravništvu obilo dela in zagotovi red pri pošiljanju.

Družinska Pratika za leto 1915. je že izšla in se dobiva pri založništvu v Ljubljani poleg tega pa tudi v »Katoliški Bukvarni«, Pred škofijo in v »Prodajalni Katoliškega tiskovnega društva« prej H. Ničman v Ljubljani kakor tudi skoro v vseh trgovinah z mešanim blagom v Ljubljani in po deželi. Cena izvodu 24 vin. Razprodajaleci dobe velik popust. Ravnokar izišli letnik naše »Družinske Pratique« s podobo sv. Družine na naslovni strani se odlikuje izmed vseh dosedanjih po posebno izbrani, mnogovrstni vsebini in izredni obilici krasnih slik. — Omenjamo predvsem obširne popise o grozodejstvu v Sarajevu, življenjepisi posl. dr. Žitnika, katol. shod v Ljubljani, belokranjsko železnico, svetovno vojsko itd. Poleg tega pa najde čitatelj v »Družinski Pratici« mnogo drugega zabavnega in poučnega berila ter obilo gospodarskih tabel in pojasnil. Vsakdo, staro in mlado, bo našel v tem letniku »Družinske Pratique« obilo pouka in razvedrila. Slovenci, segajte po ted našem najcenejšem ljudskem koledarju! Zahtevajte ga povsod!

Dopisi.

d Na žalostni gori pri Mokronogu se obhaja v nedeljo, dne 20. t. m. slovesno praznik žalostne Matere božje; isti dan se prejmejo na Gori porcijunkulski odpustki.

Iz Krvavepeči nad Velikim Laščam se nam piše: Kako opravičen je bil oklic, ki so ga prinašali listi Slovenec, Gorenjec, Domoljub in Straža: »Vzemite otroke seboj! Ne puščajte samih doma!« smo mi vaščani pri požaru 4. avg. t. l. občutili, kajti otroci so povzročili požar in je pogorelo 40 stavb z vsemi pridelki in orodjem. Nad K 100.000 narodnega premoženja je vpepeljenega! Tedaj še enkrat ne otroke doma puščati, temveč vzemimo jih seboj na polje!

Sv. Gregor. Kakor skoro po vseh krajih naše domovine, tako se tudi pri nas prav veliko moli za zmago našega orožja. V ponedeljek, 7. t. mes., pa smo priredili s sosedno župnijo Poljansko procesijo v ta namen k grajski cerkvi sv. Jurija, da bi tudi ta svetnik-vojak prosil blagoslova naši aradi. Pri tej priliki je g. župnik Poljanski imel na številno ljudstvo prav lep in iskren nagovor, tako da je vse potolažil. In ravno ljudi pomirjevati je pri nas prav potrebno, ko krožijo med ljudmi najneverjetnejše vesti z bojišč. Na Mali Šmaren pa je imel zopet g. Lavrenčič v našem Društvenem domu dobro obiskano predavanje o sedanji svetovni vojski. Vse mu je napeto sledilo. Hvala!

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči deželna Kranjska, in jih obrestuje po 4¹/₂% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Junaška nevesta.

Ne samo možje in fantje vojakovi so v teh časih pokazali toliko hrabrosti, da se mora čuditi svet, temveč tudi žene in dekleta so sprejele težko breme z nenavadnim junaštvom. Mnogo solza, mnogo strnih in ranjenih src, pa

tudi mnogo plamenečega poguma in žrtev, za katere ne ve nikdo, ki bi pa združene v ogenj gorečnosti razsvitljevale svet.

V velikem mestu je bilo. 14 dni pred izbruhom vojske sta obhajala zaroko. On in ona mlada, polna upa za bodočnost, polna življenja, sta si sklenila zvestobo do groba. Poroka naj bi se vršila kmalu. Medtem pa je izbruhnila vojska in tudi ženina je zadelo, da je moral v vojsko. Kako težka, pretresljiva je bila ločitev mladih zaročencev! Srce se je trgalo od srca. Ali se vidita še kdaj? Bog ve? »Ko se vrnem, in vrnem se gotovo, te popeljem pred oltar in potem boš moja do smrti, do smrti,« tako je govoril ob slovesu. Potem je šel v boj za domovino in cesarja. Spremljale so ga njene molitve.

Čez tri tedne.

V tovarno, kamor je hodila delat, je dobila pisma. Oh, kako se je razveselila! Pismo od njega, njenega ženina.

»Ležim v bolnišnici, lahko sem ranjen, pridim me obiskat kmalu, ako ti je mogoče.« To je stalo v pismu.

Ona je šla še tisti dan. Kmalu ga je našla med mnogimi drugimi ranjenci. Stegnila je desnico, da bi objela in stisnila njegovo desnico, toda — dal ji je levico. Desnica mu je bila prestreljena in v bolnišnici odrezana.

Ni si upal v pismu tega povedati, da bi jo preveč ne prestrašil. Toda samo da je živ in drugače zdrav, si je mislila ona in mu govorila besede tolažbe in ljubezni ob tem žalostnem srečanju.

Koliko ji je imel povedati! Malo dni samo sta bila ločena in vendar se je v teh dneh toliko zgodilo.

Ko je odhajala, mu je obljubila, da pride kmalu zopet. Jutri, pojutrišnjem.

Drugo jutro pa je prejela zopet pismo. Zopet od ženina iz bolnišnice. — »Našla si me brez roke. Pisati se nisem upal, ker sem se bal, da te preveč užalostim. Ti pa si bila junaška, da sem se čudil. Zaupajoč na tvoje junaštvo in na tvojo moč, ti povem še več, kar ti tudi včeraj nisem upal ustmeno. Izgubil nisem namreč samoročno, temveč tudi v boju ranjeno nogo, so mi morali odrezati. Sedaj sem pohabljen, neraben za delo. Invalid za celo življenje. Kaj hočeš s takim ženinom? Kaj z možem, ki ne bo mogel delati in si služiti kruha? Vračam ti torej dano mi besedo. Bodi srečna brez mene, ki bi ti bil samo v nadlego, v breme vse dni. Moja ljubezen do tebe mi bo zvesta vodnica v celem mojem težkem življenju...«

Takrat ji je zakravelo srce. Toda samo trenotek. Junaško se je pod težo silnega dogodka vzravnala. Tisti dan je obhodila mnogo. Bila je v uradih in v župnišču.

Zvečer pa je prišla z duhovnikom in pričami v bolnišnico v praznični obleki. En sam majhen šopek belih in rdečih rož je krasil nevesto. V ljubezni ga je znala pregovoriti, da se je še tisti

večer poročil z njo. Poroka v bolnišnici, ženin brez roke in noge, nevesta odločno junaška. »Bom pa jaz delala za dva.« je izjavila na njegove pomisleke junaška nevesta.

Da bi Vsemogočni blagoslovil ta zakon z obilno srečo!

Gotovo ga bo, saj je bil sklenjen v požrtvovalnosti, ljubezni in junaštvu kot malokateri!

Prestolonaslednik in vojak.

Ko je bil naš prestolonaslednik v Budimpešti, je obiskal tudi vojašnico, v kateri so se nahajali vsled mobilizacije vpoklicani rezervisti. Hodil je med vojaki in se z njimi razgovarjal.

Nekega vojaka je nadvojvoda vprašal: »Ali ste oženjeni?«

»Da, cesarska visokost,« odgovori vojak.

»Ali imate kaj otrok?« vpraša dalje prestolonaslednik.

»Imam, cesarska visokost,« odgovori vojak.

»Koliko otrok?« vprašuje prestolonaslednik dalje.

»Enega,« odgovori vojak.

»Ali je deček ali deklica?«

»Ne vem, cesarska visokost,« odgovori vojak.

Prestolonaslednik začuden pogleda tega očeta-vojaka, ki niti ne ve, ali je njegov otrok deček ali deklica.

»Kako to, da ne veste?« vpraša prestolonaslednik.

»Danes sem dobil poročilo, da mi je žena povila, niso mi pa sporočili, ali dečka ali deklico.«

Prestolonaslednik se nasmeje in se obrne do častnika, ki je stal poleg: »Ali ne bi mogel ta vojak dobiti 24 ur dopusta, da bo mogel domov k ženi in da vidi, ali ima sina ali hčer?«

Vojak je dobil dopust in šel vesel domov, kjer je našel zdravo ženo in krepkega fanta-sinčka.

Slike in črtice z bojišč.

XIII.

Izdajstvo pravoslavnega župnika.

Dne 18. avgusta je povabil grški župnik na zajtrk veliko častnikov, ki so taborili s svojimi vojaki nedaleč od Husiatia. Pred zajtrkom jih je pozval, naj se udeležijo slavnostne službe božje v cerkvi, ki je od župnišča le nekaj korakov oddaljena, kar so častniki sveda tudi storili. Komaj so častniki stopili v cerkev, je pričelo zvoniti plat zvona. Častniki so postali nemirni in njih sum se je potrdil, ko je blede kot smrt prihitela v cerkev dekla iz župnišča in jim zaklicala, da so izdani. Nekaj častnikov plane iz cerkve, v tem trenutku je že padlo nekaj granat. Ranjenih je bilo več častnikov, med njimi tudi stotnik, ki je postal nezavesten.

se je kmalu zavedel. Med tem so naše vojake obvestili. Na več točkah so prekoračili mejo in so pričeli boj z ruskimi četami, ki so ležali v zasedi skrite. Rusi so bili poraženi; izgubili so do 400 ranjencev. Naši so izgubili 3 mrtve in 40 ranjencev. Strelji iz topov na cerkev so bili gotovo že prejšnji dan natančno izračunani. Naši so bili grdo izdani. Kaj se je zgodilo z grškim pravoslavnim župnikom, ni natančno dognano. Baje mu je neki podčastnik preklal čelo. Ko so naši prodrli čez mejo, da napadejo ruske čete, so se v mestu zbrali sumljivi ljudje z nekaterimi kmečkimi banditi iz okolice, ki so plenili in požigali. Naši vojaki so jih, ko so se vrnili, kaznovali s smrtjo.

XIV.

Naši junaki.

Vsa poročila so soglasna priča o junaštvu naših čet, ki se boré proti Srbom. S klici: »Za Ferdinanda in Sofijo!« so drle naše čete naprej. Hrvatje so sredi sovražnega oguja metali svoje čepice v zrak in klicali: »Kako me bo gledala žena, ko pridem nazaj, ako ne bom za cesarja imel vsaj čepico prestreljeno.«

Srbi so po travnikih nastavili velike kupe sena, ker so mislili, da jih bodo naši zažgali. Kupi so bili prej dobro odmerjeni cilji za srbsko topništvo.

V bojih je padel srbski polkovnik Mijo Vašič. V borbi mož proti možu mu je zaplical Ličan: »Nisi vreden bodala, sokrivce umora Ferdinanda!« — ter ga zadavil.

XV.

Slika iz vojske.

O bojih s Srbi piše ruski vojak: Pri nekem naskoku na sovražnikov polk sva bila jaz in moj tovariš skupaj. Najprej je on, potem pa jaz ustrelil s svojim malim revolverjem, nato pa s puško. Čudežno sva se oba od tukaj rešila. Zato sva morala štiri ure stati do prsi v neki reki, kjer sva se mogla skrivati pred artiljerijskim ognjem. Pri tem boju sem ustrelil štiri Srbe. Mlad, lep fant me je tako lepo prosil: »Molim, nemojte ali z ozirom na druge sem ga moral ustreliti. Nato sem vzel nekemu ranjencu puško in sem ustrelil še tri bežeče Srbe. Grozno rokodelstvo, ali mora biti, ker sem drugače sam izgubljen. Bog, tako obžalujem vsakega Srba, ki je ravno tako človek in mora na povelje svojega kralja iti v boj. Smrtni kriki mnogih mi še zvane v ušesih. Kako neskončno bolestinno zveni smrtni krik. V njem leži cela večnost. Hrepenenje za življenjem in zadnja bolečina, da mora vse zapustiti. Srce se mi krči, če mislim na te reveže.

XVI.

Dva ranjenca.

Pretrsljiv dogodek o bitki pri Mühlhausnu (Milhausnu) pripoveduje neki tamkaj ranjeni vojak. Ležal je na polju, zraven njega pa ravno tako ranjen Francoz. Pri jutranjem svitu je

zahteval Francoz od Nemca, naj mu izroči orožje. Ta pa tega ni hotel storiti. Nato ga je Francoz zabodel. Nemeč ga je prosil in svaril, naj si dasta drug drugemu kot ranjenca mir. Ali Francoz ga je hotel zopet zabosti. Tedaj ga je pa Nemeč — kakor sam pravi: s krvavečim srcem — ubil s puškinim kopitom. On sam je imel rano na prsih.

XVII.

Nadvojvoda Jožef o hrabrosti naših vojakov in o srbskih grozovitostih.

Nadvojvoda Jožef je došel iz Šabca v Budimpešto in se je podal s svojo soprogo na vzhodni kolodvor k sprejemu ranjencev. Nadvojvoda se je ravnateljstvu rešilne družbe toplo zahvalil za njegovo požrtvovalnost ter se je spustil v pogovor z mnogimi ranjenci. Nato je govoril z generaloma grofom Francom Marenzi in Jurijem Balas. Po poročilu ogrških listov se je nadvojvoda izrazil sledeče: Naši topovi izborni, naša artiljerija najizvrstnejša, in kar so napravili monitorji, zasluži popolno priznanje. **Prava sreča je bojevatí se s takimi ljudmi, kot so naši vojaki.** Ti gredo v vsak ogenj, in če ne bi bilo ozemlje tako skrajno neugodno, bi bili naši uspehi še sijajnejši. Bojevatí smo se morali v visoki koruzi s sovražnikom, ki se ne briga za nobeno vojno pravo. To so pravi suroveži, ki se boré s sredstvi, ki jih ne pozna noben vojaški narod. Ne mislim na četaše, od teh svet ni kaj boljšega pričakoval. Ali kar tam počenjajo žene in mali otroci, to mora vsakega do skrajnosti razburiti. — Sam o sebi je nadvojvoda le malo govoril. Ali njegov od šrapnelov preluknjani plašč dokazuje, **v kaki nevarnosti se je nadvojvoda nahajal. Sedel je v Šabcu ravno pri kosilu, ko je udaril čisto blizu njega šrapnel. K sreči so krogle zadele samo njegov plašč.**

XVIII.

Kako Srbkinja plačuje usmiljenje.

O zavratnih napadih na naše, poročajo listi o novih grozovitostih: V Šabcu je šel neki častnik z več vojaki v neko hišo. Našel je dva otroka, ki sta se igrala pri postelji svoje bolne matere. Častnik, ki je sam rodbinski oče in ki ima otroke rad, je otroka božal, ženi je pa podaril eno krono. Ko je zapustil sobo, je pa hinavka, zahrbtna Srbkinja potegnila pod odejo skrit revolver, ustrelila na častnika in ga na nogi ranila.

XIX.

Honvedni huzarji strah Rusov.

Soglasno se je iz velike bitke med našimi in Rusi poročalo, da povzročajo honvedski huzarji poseben strah Rusom. Vsi vjeti ruski častniki vedno povprašujejo, če je veliko teh rdečih vragov. Naši postopajo z ruskimi vojnimi vjetniki zelo prijateljsko. Ruski častniki so to že ponovno pohvalili in izjavili, da pri Rusih ni tako. V nekem lvovskem lazaretu se nahaja več ranjenih honvedskih huzarjev. Dva sta prinesla s seboj dva ruska telečnjaka, v katerih

ni bilo drugega kakor nekaj koscev sladkorja, več hrušk in nekaj starega črnega kruha. Pri vstopu v dvorano leži mlad honved z obvezano glavo. Trese ga lahna mrzlica. Poleg njega leži še njegova sablja in puška, ki jo krepko drži. Ko so mu hoteli vzeti orožje, je jezno zaklical, da orožja ne izroči, ker ga bo še potreboval. Njegov sosed je bil ranjen na prsih in na levi nogi. Ko so ga hoteli položiti na nosilnico, se je zarjaril in je zaklical: »Ali sem že otrok postal, ali mislite, da sem za nič?« Jezno je pogledal sanitetne vojake in je šel počasi, šepaje in škripaje z zobmi radi bolečin v drugo nadstropje v svoje sobe. Zdravniki so začudeni gledali za njim. Neki ranjenec se je pokrtil s plaščem, ki ga je vzel v boju nekemu Rusu, ker je veter njegov plašč odnesel. V sobi za častnike je ležal neki honvedni ritmojster. Jezdil je s svojim oddelkom skozi neko sotesko, kjer je dobil od dveh strani ogenj iz topov. Ritmojster je takoj ukazal napad. Kar pade njegov konj in ves oddelek jezdi čez njega. Strašno je bil razmesarjen. Nezavestnega so dvignili. Zdaj, ko ga trese mrzlica, neprestano kliče: »Ogenj!« Pred častniško sobo sedi sključen neki častniški sluga, ki je spremljal svojega ranjenega gospoda iz neke praske v Lvov in ga nato nesel v drugo nadstropje na svojih rokah. Ko so mu ukazali, da naj se odstrani, je pričel jokati. Čete so zelo zveste nasproti svojim višjim. Na stotine vojakov vprašuje, kako da gre njihovim častnikom. Neki honved je bil ranjen. Nezavestnega so ga prenesli v bolnišnico. Čez prsi sta ga dva voza prevozila. Nezavednega so v lazaretu položili na posteljo, ko so mu prevezali rane. Ko so čez eno uro pogledali, kaj je z njim, je sedel v svoji postelji in je mirno kadil svojo pipo.

XX.

Zmagovalec pri Krasniku.

General kavalarije Viktor Dankl (čegar sliko je naš list že prinesel), armadni poveljnik, ki je vodil našo armado srečno ob našem levem krilu, je poveljeval prej 14. armadnemu zboru v Inomostu. Nekega dne objavi uradni list, da je imenovan poveljnik 3. pehotne divizije, nadvojvoda Jožef Ferdinand za poveljnika 14. armadnega zbora, o Danklu je pa list molčal. Še govoric ni bilo nobenih. Nenadoma se je pa poročalo iz glavnega stana vojnih poročevalcev, da zmaga general kavalarije Dankl. Vse se je tako hitro zgodilo, da javnosti ni zvedela, da je dosedanji poveljnik tirolskega armadnega zbora postal poveljnik armade. Dankl je dokazal, da zna svoj posel. Rojen je bil junak Krasnika leta 1854. v Vidmu. Oče je bil major. Dankl je dovršil vojaško akademijo in je bil kot poročnik prideljen 3. dragonskem polku, majnika leta 1879. je pa postal nadporočnik. Ko je dovršil koncem leta 1880. vojno šolo, je bil prideljen generalnemu štabu in je služil v Pragi in v Budimpešti, kjer je postal novembra leta 1884. stotnik I.

razreda v generalnem štabu. Služil je nato v Sarajevu, pozneje so ga prideliли načelniku generalnega štaba. 1. novembra 1891 je postal major, leta 1894. podpolkovnik, leta 1896. načelnik generalnega štaba pri 13. armadnem zboru. Leta 1903. je postal brigadir 66. pehotne brigade v Komornu, majnika 1903 je bil povišan za generalnega majorja, leta 1905. so ga kot brigadirja premestili v Trident. Pozneje je bil imenovan za poveljnika 36. pehotne divizije v Zagrebu, iz Zagreba so ga premestili za zbornega poveljnika v Inomost, od tu je bil brez uradne proglasitve imenovan za poveljnika armade.

XXI.

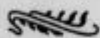
Infanterist, ki ga je zadelo sedem krogel.

V Budimpešto so pripeljali več ranjencev, ki so se borili proti Srbom ob zavzetju Šabca. Z vlakom se je pripeljal tudi neki infanterist, ki ga je sedem krogel zadelo. Njegovi tovariši pripovedujejo, da je še napadal z njimi, ko je bil že od šestih krogel zadet. Šele sedma krogla ga je vrgla. Svetijo se mu oči, tako je še zdaj vzhičen. Nosilnico odkloni in gre naslanjajoč se na zdravnika.

XXII.

Ruska grozodejsiva.

Neki lahko ranjeni častnik objavlja: Krogla me je ranila na desni roki. Moj sluga me je za silo obvezal; obveze, ki sem jih, kakor vsak vojak, nosil pri sebi, so ravno zadoščale. Hitel sem na obvezališče, kjer so mi odvzeli obvezo za silo, me strokovnjaško obvezali in roko udelali. Zavežališče je bilo daleč zadaj in je bilo označeno z Rdečim križem, a kljub temu so tudi nanj od časa do časa padale krogle. Ni dolgo trajalo in vsipati se je pričel nanj gostejši dež krogel. Hitro sem ga zapustil. Komaj se oddaljim, napadejo zavezališče kozaki, ki so vse posekali in hišico s slamo krito zažgali. Nekemu ranjenemu naredniku, ki so ga Rusi vjeli, so obe roki odsekali in ga spodili v strah drugim. Poleg Srbov se z najkrutejšimi surovostmi odlikujejo zdaj tudi Rusi.

Notranjost zemlje.

Na zemlji smo, na njej živimo in vendar jo tako malo poznamo. Zemlja je planet solnca, od katerega dobiva svojo svetlobo. Vsak dan se zemlja zavrti okoli solnca, za kar potrebuje 23 ur 56 minut in 4 sekunde. Okoli solnca napravi zemlja na leto pot 939 milj. km ali vsako sekundo 29,8 km, to je dobrih 6 ur hoda. Od solnca je oddaljena pozimi 147 milj. km, poleti 151,9 milj. km. Za pot okoli solnca rabi 365 dni 6 ur, 9 minut, 9 sekund.

Zunanja podoba zemlje je malo stisnjena krogla. Po čez bi se rabilo iz enega kraja do nasprotnega kraja skorje 7000 km, 1200 u hoda. Toplina na

zemlji se vedno spreminja. 20 m globoko so pa plasti, ki imajo celo leto isto vročino. Naj bo še tako mrzlo ali vroče, 20 m pod zemljo se vročina več ne spreminja.

Toda v večjih globočinah postaja vedno bolj vroče. Dolgo tega niso vedeli. Ko je začelo rude na vrhu zemlje zmanjkovati, so morali globokeje kopati. Čim globlje so prišli, bolj je postajalo vroče. Spomnili so se tudi, da prihaja na mnogih krajih iz zemlje vroča voda, katero so ljudje za toplice porabili. Veliki Gejzir v Islandu meče vodo 30 m visoko, ki ima 85 stopinj topline. Pri Avstraliji so vreli, ki nosijo pravi krop, vodo do 100 stopinj Celzija, do 250 m visoko.

Spomnili so se tudi na ognjenike, ki mečejo, kar ljudje pomnijo, ognjeno lavo iz svojih žrel. Začeli so torej bolj natančno vročino pod zemljo opazovati in kmalu so našli, da se za vsakih 33 m globočine vročina za 1 stopinjo C. poviša. Torej 350 m pod zemljo je vročina za 10 stopinj C. višja, kakor pri globočini 20 m. Seveda ni to tako natančno, da bi vse do pičice natančno dali z metrom izmeriti. Razen vročine imamo namreč še pritisk zgornjih plasti in teženje proti središču zemlje upoštevati. Že 40 km pod zemljo bi moralo vse ognjenotekoče postati. Zaradi pritiska se to skoro gotovo začne šele pri globočini 600 km. Naša zemlja ima torej okoli trd plašč, ki je visok okoli in okoli zemlje do 60 km. Notranjost, ostane nam še 6880 km, je pa ognjenotekoča. Po temeljitih poizkusih z nihalom so se učenjaki prepričali, da je zemlja 56krat težja kakor voda. Da se namreč določi gostost kake stvari, se primerja z vodo pri 4 stop. C. Liter take vode tehta ravno 1 kg. Zemlja je pa celotno 56krat težja, kakor voda. Ker je pa površje iz prsti in kamna le trikrat težje kakor voda, je gotovo notranjost zemlje toliko težja. Učenjaki so določili, da je jedro zemlje 78krat težja kakor voda. To je natančno teža železa. Iz tega pa sledi, da je v notranjosti zemlje skoro samo železo. V sredi mora biti vročina 103 400 stopinj C. Na enem decimetru je teža 31 560 milijonov kg. To je gotovo, da se morajo pri tem vse snovi raztopiti. Zveza molekulov med sabo mora razpasti, da je en sam plin ali kaka tekočina v sredi zemlje. Mi smo torej na mali trdi skorji. Komaj 12 ur bi se po njej hodilo, pod nami pa grozno morje samega ognja, ki ne svetli. Kako mogočen ja Stvarnik, ki je vse to iz nič naredil.

V poduk ljudstvu.

Pozor, vznikli! C. in kr. vojaško poveljništvo je v namenu, da zagotovi hitro dostavljanje vojaških poročil in povelj po vozečih se in jahajočih selih (ordonancah) ter da omogoči kolikor mogoče neovirano pomikanje vojaških krdel in vozov, opozorilo na po-

trebo, da naj bi se na javnih cestah vsa vozila držala leve strani v smeri vožnje. Vpoštevaje te vojaške interese, je c. kr. deželno predsedništvo določilo, da morajo do nadaljnega ukrepa na vseh javnih cestah vsi vozovi, motorna vozila in kolesarji vporabljati levo stran ceste ter da morajo sredo in desno stran ceste prosto pustiti.

Plačevanje obresti.

Došlo nam je mnogo vprašanj, ali je treba v sedanjem vojnem času dolžnikom plačevati obresti od dolgov, ki jih imajo pri hranilnicah in posojilnicah in pri zasebnikih.

Po določbah moratorija so take obveznosti podaljšane, imajo torej odložilno moč do časa, ko bo moratorij ustavljen.

Mi pa moramo po izkušnjah sedanjega časa in po stanju naših gospodarskih razmer ljudem nujno priporočiti, da naj svoje obveznosti ravno tako plačujejo kot v navadnem času. Zlasti naj plačajo obresti in odplačila na dolgove.

Pomanjkanja denarja še ni. Podpore potrebni so tiste prejeli. Jesen je tudi tukaj. Pridelki se lepo spravljajo. Torej še nobene sile. Naj se raje pritrga kje drugje, na primer pri oblekah, pri jedi itd. in naj se zadovolji obveznostim.

Pomislite naj se tudi, da se bo moralo od vseh odloženih plačil plačevati obresti, torej od obresti zopet obresti. Zato je bolje, da se plača sedaj mani kot bi se moralo pozneje več.

Zlasti žene gospodinje naj pomislijo, kakšno veselje bodo napravile možem, ki bodo prišli iz vojske domov in mu bo žena lahko pokazala, da je plačala vse, zadostila vsem obveznostim, kolikor je bilo mogoče. Take žene bodo res prave junakinje!

Kako žalostno pa bo spomladi, če bo vojska dotedaj končana. Možje bodo doma, po prestanih težavah pa jih bodo čakale nove skrbi: davki, obresti, dolgovi itd. Naj se torej stori, kar je le možno. Zlasti naj se s prejetimi podporami previdno postopa in naj se denarja ne zadržka! Žene, gospodinje, kolikor dobrega storite lahko! Zlasti tiste žene, ki ste imele marsikaj potrpeti od mož, ki niso bili dobri gospodarji in so mnogo denarja »pognali« po grlu. Sedaj dobivate podporo in možem bodete lahko pokazale, da ste dobre gospodinje, da ste dobro gospodarile. Živ dokaz bo brezdvomno tudi na može blagodejno vplival.

Naj se torej zgodi tako! Kolikor moč tudi v teh časih zadostiti vsem obveznostim, zlasti nasproti upnikom!

Počta in vojska.

Nekateri naši ljudje so zelo nestrpní. Mislijo, da mora v vojskinem času vse tako iti naprej kot v miru. Če ni par dni pisma od fanta ali moža vojaka, je že pobitost in najrazličnejša domnevanja, da je padel, ali da leži kje ranjen. Naj se vendar pomisli, da vojak sedaj nimajo časa in morda tudi ne veselja pisarit. Treba je tudi vpoštevati

ti, da stoji v vojski milijone vojakov in da pošta nima samo dela razpošiljati pisma teh vojakov, temuč mora predvsem skrbeti za redni promet poročil med armadami in poveljniki.

Pri upravi vojne pošte moramo ločiti dvoje: 1. Pošiljatke k armadam. 2. Pošiljatke od armad domov.

K armadi se odpravljajo navadne nepriporočene pisemske pošiljatke sleherne vrste (pisma, vojne dopisnice, navadne dopisnice, tiskovine, časniki, vzorci in uradni akti, nadalje denarna pisma do 1000 K). Če je kakšno zaprto pismo sumljivo, ga državna policija lahko odpre, ker v vojnem času je razveljavljen zakon za varstvo pisemske tajnosti. Z vojno pošto se ne smejo za enkrat še pošiljati poštna nakaznice ali pisma s povratnico. Kakor javlja vojno ministrstvo, želi moštvo na bojnem polju, naj se mu ne pošiljajo iz domačije denarna pisma, ker imajo vsega dovolj in denarja ne potrebujejo; nasprotno pa so vojaki dostikrat izrazili željo, da se njih vojna mezda (plačilo) lahko pošilja domov, ker je domači bolj rabi in lahko bolje shranijo kakor pa vojak na bojišču. — Kar se tiče paketov, je izdalo vojno ministrstvo pred nekaj dnevi odlok, vsled katerega se vojni paketi do 5 kg lahko odpošiljajo, ampak samo na odpošiljateljevo nevarnost in pa brez označbe morebitne vrednosti. V teh paketih se smejo pošiljati le vojaška oprava, perilo, deli vojaške uniforme itd. Vsak paket mora biti frankiran s 60 vin. Zasebni paketi do 5 kg in do 60 cm dolžine so v tuzemstvu dovoljeni izimši v Galicijo, Bukovino, Dalmacijo, Bosno in Hercegovino. Na Ogrsko so dopustni le do Budimpešte.

Od armade se odpošiljajo: vojne dopisnice, navadne dopisnice in navadna nezaprta pisma do 100 gr, a le tedaj, kadar jim je pritisnila vojaška oblast pečat v znak, da jih je pregledala. Denar v znesku do 1000 K se pošilja lahko le potom vojaške oblasti v pismih z označeno vrednostjo. — Z ozirom na vojne koristi in da ostanejo vojaške odredbe tajne, zlasti pred odločilnimi bitkami, se more poslovanje vojne pošte začasno omejiti ali celo ustaviti, kar določajo armadni poveljniki.

Večkrat se čujejo tožbe, da vojaki na bojnem polju ne dobivajo nikakih poročil z doma. To je prišlo na uho vojnemu ministru, ki je pojasnil, da je to v zvezi z vojnimi dogodki. Vojne pošte vozovi se pomikajo več kilometrov daleč za četami med tremo. Mnoga četa, ki stoji v ognju, izpreminja venomer svojo postojanko. Danes so v dolini, jutri pa tam na onem griču; potem je pač umevno, da včasih šele čez nekaj dni svojo pošto prejme. V prvi vrsti se skrbi za to, da se odpošiljajo odprta pisma (dopisnice) v ognju stoječih vojakov kar se dá hitro potom vojne pošte na naslovljence v njih domačijo. Potem šele pridejo na vrsto poročila z doma na vojake. — Kakor se čuje, bo že v prihodnjih dneh (ampak samo v zelo nujnih slučajih) mogoče vojakom

na bojišču tudi telegrafirati. Nujnost takih brzojavk pa bo preizkušena v posebnem oddelku vojnega ministrstva in potrjena.

Kakor je iz navedenega jasno, ne more vojna pošta tako hitro poslovati kakor pošta v mirnem času. Vsekako pa prihajajo poročila z bojišča domov hitreje nego z doma na bojišče. Vojna pošta je ravnokar začela poslovati, precej ne more iti kakor po »žnorce«, malo moramo že potrpeti, saj živimo v vojnem času.

× × ×

Še enkrat: Drž. podpora za družine vpoklicancev. Družine vojakov, ki so v aktivni službi, t. j. tisti, ki so služili v armadi že pred vojsko, ne dobijo nič podpore. Dobijo pa podporo družine tistih, katere je vpoklicani vojak s svojim delom preživljal, in sicer od dneva, ko je vsled poziva k vojakom prenehal vpoklicanec zaslužek. Doležni so podpore: žena, zakonski in nezakonski otroci (otroci dobijo do dneva, ko so osem let stari, samo polovico; prijavijo naj se pa otroci, ki bodo sedaj rojeni, da se za nje dobi podpora od dneva rajstvo), potem vpoklicanec stariši, stari oče in stara mati, moževi stariši, ženini stariši, očim in mačeha (ne pa pastorčad), bratje in sestre; vsi v toliki meri, kolikor jih je vpoklicanec podpiral. Državna podpora je 70 vin. na dan za živež in 35 vin. za najemščino (če kdo nima svoje hiše). Podpora ni miloščina za nekatere posebno revne družine, ampak je preskrbna za tiste svojce, katerih vzdrževanje vsled vpoklica trpi škodo. Družine kapitalistov seveda ne dobe ničesar, ako se izve o njihovih premoženjskih razmerah. Kmetje, če imajo tudi precej posestva, ki si pa morajo s svojimi žulji puliti iz zemlje vsakdanji kruh za družino in plačevati še kakšne obresti od dolgov, pa niso kapitalisti, in takih vpoklicancev družine, ki iščejo zdaj tuje pomoči za obdelovanje kmetij, naj se le zglase za podporo in pravilno povedo, koliko je bilo vredno delo vpoklicanca. Priznati se mora, da je ta zakon obrisal marsikako solzo in da je njegova pomoč prišla naglo.

Vprašanja in odgovori.

M. O. L. Ker je mož odšel na vojsko, imajo obveznosti, za katere vprašate, odložilno moč. Vsekakor pa priporočamo, da se plačajo, ako je le možno, in Vas opozorimo na tozadevni članek pod »V poduk ljudstvu«, ki je v današnji številki.

M. Ž. Sv. Dub. Niste prav naredili, ako niste poslali karte v priporočnem pismu. Ako se pismo izgubi, ne boste mogli od nikogar iskati povračila. Izkazov o padlih vojakih g. F. P. ne moremo pošiljati. Tudi uredništvo »Slovenca« ne sprejema več naročil na te izkaze.

A. C. A. Ako je bolan, ga bodo poslali v bolnišnico. Vi ne morete nič pomagati. To je stvar vojaških zdravnikov.

J. S. Podreber. Na Vaše vprašanje Vam sedaj ne bo mogel noben človek odgovoriti. To se bo vedelo šele po vojski. Berite natančno »Domoljuba«, pa boste videli, kako je.

Vsem, ki so do sobote, 12. t. m. vprašali o svojcih, naznanjamo, da ni nobenega ne med padlimi in ne med ranjenimi. Glede vprašanja, zakaj ne pišeje, pa jih opozorimo, da naj prečitajo pod »V poduk ljudstvu« v današnji številki članek o pošti. Pripomnimo, da smo prejeli dosedaj 11 seznamov. Ako hoče kdo hitreje zvedeti, naj se obrne z nalašč za to pripravljenimi dopisnicami, ki se dobe na pošti, na pojasnevalni urad avstrijskega društva »Rdečega križa« na Dunaju. Izkaz ministrstva o III. armadnem zboru, v katerem se navajajo Slovenci, še ni izšel, zato je nemogoče poročati o slovenskih vojakih, dokler ta izkaz ne izide.

Isto velja za one, ki so nam poslali vprašanja do ponedeljka, 14. t. m.

Županstvo D. P. K prvemu vprašanju. Ker so ga vpoklicanci podpirali, naj oče takoj vložijo samostojno prošnjo. K drugemu vprašanju. Ne bode mogoče dobiti več, ker mu ne gre več po postavi. Morda se da s priporočilom županstva dobiti zanj kje druge podpore.

Raznoterosti.

Strahna moč nemških topov.

Nemške čete imajo topove s krogla mi v premeru 42 cm. Proti tem krogla mi je boj in odpor francoskih trdnjav popolnoma nemogoč. To je pokazal že padec Litija in Namurja. Litij je padel v par dneh. Namur pa v desetih dneh. Leta 1870-1871. je pa samo trdnjava Mec vztrajala v odporu dva meseca. Ti nemški oblegovalni topovi so ostali vsi tujim vojaškim strokovnjakom skriti in šele danes je njihova čudovita sila odkrita. Francoske trdnjave bi bilo treba preurediti in ojačiti tako, da bi lahko kljubovale tej sili. Tako delo je seveda sedaj nemogoče in zato so tudi francoske trdnjave za francoske čete izgubile precej svojega pomena. Nemške armade gredo kakor vihar čez Francosko in se ne bodo ustavile prej, dokler pridejo do Pariza. Kako strašna sila mora tičati v omenjenih krogla h, lahko sklepamo iz Krupovih oklopnih granat s premerom 35.5 cm. To je bilo dosedaj najbolj uničujoč strel. Taka krogla je sestavljena iz jekla in tehtala 620 kilogramov. Smođnika se porabi za en strel 255 kg. Moči ima krogla, ko zapusti topovo cev, 27.650 meterskih ton. Da bomo razumeli to moč, si predstavimo železni brzojavni stroj s težo 300 ton, ki preleti na uro 90 km; zraven vzemimo še voz za prtljago in 4 železniške vozove. Če to veliko silo trikrat vzamemo, pa dobimo moč, s katero krogla iz takega topa ven bruhne. Še na daljavo 4600 metrov je njena sila dvakrat toliko kakor je sila takega brzo vlaka. Učinek te krogle na to daljavo

je tak, kakor da bi dva taka brzovlaka s hitrostjo 90 km na uro skupaj trčila. Tak hud pritisk krogle zbije in poruši vse, tudi še tako močan beton. In novi nemški oblegovalni topovi so hujši kakor Krupova oklopna granata s premerom 35.5 cm. Ti najnovejši nemški oblegovalni topovi so neki podobni Krupovim obrežnim kanonom s premerom 42 cm. Krogla iz takega topa tehta 1000 kg in ima 18.594 meterskih ton moči pri izstrelitvi. Tudi naša armada ima take topove, katere pa rabi samo v trdnjavah.

Bitka pri Metz (Mec), ki se je bila med Nemci in Francozi in v kateri so Nemci zmagali, je dosedaj največja bitka v zgodovini. Po preračunanju listov se je borilo v velikanski bitki pri Mecu v razdalji okrog 100 km 310.000 Francozov z 900 topovi, katerim je stalo nasproti ravno toliko število Nemcev. Skupno število bojujočih je tedaj znašalo na obeh straneh čez 600.000, kar prekaša dosedaj največjo bitko v zgodovini.

Francozi o vojskovanju Nemcev. Francoski vojni vjetniki, ki so se vojskovali v bitkah ob nemški zahodni meji, pripovedujejo: Premoč Nemcev v boju je tako silna, da več ne verujemo, da bi Francozi zmagali. Nepopisno učinkuje nemška artiljerija, ki jo sploh ni videti, ker je vedno krita. »Kakor da bruha modra voda iz gozda in kosi nemška artiljerija našo pehoto, se mi je zdelo, ko smo šli iz gozda, kjer smo se skrili,« je opisal neki francoski vojak bitko. Nič manj strašna ni nemška pehota. Vojna siva uniforma skriva še Nemce, ko njih ogenj že strašno deluje. Najstrašnejši so Bavarci, ki kakor levi planejo v naše vrste. Prepričan sem, da bodo tisti francoski vojaki, ki so se že vojskovali z Bavarci, če trčijo zopet z njimi skupaj, takoj dvignili kvišku svoje roke. Trdi se, da so se v boju pri Lagardu na francoski strani tudi Cuavi (afrikanski vojaki domačini) vojskovali.

Neutrality. V naših poročilih rabimo večkrat izraz »neutrality«. Dobro je, da si to stvar nekoliko natančneje ogledamo. Neutrality ali nepristransko je ona država, ki ne pomaga nobeni vojskujoči se državi v nobenem oziru. Pravzaprav bi bila torej mogoča le popolna nepristransko ali neutrality. Ali temu ni tako. Poznamo več načinov neutrality, in sicer: blagotnostno, prostovoljno in oboroženo, dalje delno in celotno. Blagotnostno hoče pomagati eni vojskujoči se državi in je torej v nasprotju z bistvom neutrality. Neutrality more biti tudi nepristojna, vsled državnih dogovorov, v tem slučaju govorimo o neutrality, ki katere države. Tako je neutrality Švica (po pariškem dogovoru iz leta 1815.), Belgija (po londonski pogodbi iz leta 1831.), Luxemburg (po londonski pogodbi iz leta 1867.), država Kongo (po berlinskih dogovorih iz leta 1885.), Jonski otoki (po dogovoru iz leta 1863), dalje okraja Chablais (Šable) in Fanci-

grui (Fansigri) na Savojskem (po dunajskem dogovoru) in Sueški prekop (po carigranskem dogovoru iz l. 1888). — Oboroženo neutrality pa imenuje ono, kadar hoče varovati katera država svojo neutrality tudi z orožjem in se v ta namen trdi oborožiti. Natančno se niso določene dolžnosti in pravice neutralitynih držav. V splošnem pa veljajo te določbe: Dolžnost neutralitynih držav: 1. Neutralityna ne sme podpirati nobene države in kar dovoli eni, mora tudi drugi. 2. Neutralityna država ne sme dovoliti nobenega prehoda čet vojskujočih se držav. Vojne ladje smejo ostati v neutralitynem vodovju le 24 ur in smejo tekom tega časa popraviti svoje poškodbe ko tudi nabaviti zaloge. Prepovedano pa je, da bi se preskrbele z orožjem ali vojnim blagom. Sovražne čete, ki pridejo v neutralityno državo, se mora razorožiti. Čete prehranjuje neutralityna država, stroški se ji po miru povrnejo. Prepovedano je tudi nabiranje vojakov za katerokoli vojskujočih se držav. 3. Neutralityna država ne sme podpirati nobene vojskujoče se države z denarjem ali pa se kontrebando. 4. Izrazi prijateljstva od strani prebivalstva neutralityne države so dovoljeni. 5. Neutralityna država se mora podvreči pravilno izpeljani preiskavi, ali je res neutralityna, in blokadi (obleganju morske obali). 6. V neutralitynem vodovju je zaseganje trgovskih ladij vojskujočih se držav nedovoljeno. Pravice neutralitynih držav: 1. Če vrši neutralityna država svoje dolžnosti, potem sme zahtevati, da čete vojskujočih se držav ne gredo čez njeno ozemlje, da ne nabira nihče vojakov v njeni deželi in da ne zapleni nihče nobenega blaga neutralityne države. 2. Motenje trgovine in prometa neutralityne države je po možnosti zabraniti. 3. Neutralityna država in zasebna lastnina je nedotakljiva. Trgovske in vojne ladje, ki jih spremljajo vojne ladje neutralitynih držav, niso podvržene preiskavi. Neutralityna zastava krije tudi blago vojskujočih se držav, izvzemši vojno kontrebando. Na sovražnih ladjah se ne sme zapleniti blago neutralitynih držav.

»Zlato sem dala za železo.« Bilo je v vojnih časih leta 1813., ko so se nemške žene in dekleta dogovorile in darovale državni blagajni vso svojo zlatnino. Znosile so skupaj zlate prstane, uhane, broše i. dr. Država je iz tega zlata skovala cekine, ker je rabila denar za vojne namene. V spomin in v hvaležnost na to so dobile nemške žene in dekleta železne prstane, v katerih je bil seznam: »Zlato sem dala za železo.« Res je bilo to zlato, darovano od žen in deklet, namenjeno za nakup železnega orožja. — Tudi naše slovenske žene in dekleta so darovale v teh težkih dneh državi, t. j. cesarju in domovini zlato svojih zlatih src: naidražje, može, žene in brate, ki so šli v vojsko, da rešijo in povečajo slavo cesarstva. Srca svoja je darovalo slovensko ljudstvo za domovino. Naj bi nebo ta dar obilno blagoslovilo in dopustilo, da bi bil plačan s srečno vrnitvijo naših voja-

kov. Koliko poguma in srčnosti smo imeli priliko občudovati te dni pri slovenskih ženah. Ako pogledamo samo po deželi, se nam odpre morje požrtvovalnosti, ki jo doprinašajo naše žene in dekleta. Ločitev, slovo dragih so junško prestale in se lotile neumorno dela, katerega so opravljali prej moski. Prevzele so ne samo podvojene skrbi, prevzele tudi goreče prošnje do neba za srečen izid vojske. Res, zlato plemenitost src so darovale domovini. Bog živi in čuvaj vas, slovenske žene! Ko se vrnejo, bodo vedeli vaši ceniti vaše delo in požrtvovalnost. Zlato podvojene ljubezni vam bo plačilo za zlato vaših src.

Zakaj ljudstvo o Franciji ni bilo navdušeno za vojsko. Francozje se niso pozabili leta 1870., ko je bila Francija od Nemcev strahovito tepena, glavno mesto Pariz oblegan in so morali Francozje plačati milijarde vojne odškodnine Nemcem. Francosko ljudstvo je zelo varčno in iz te varčnosti si moramo razlagati, da si je dežela od strahovitoga poraza leta 1870. tako hitro opomogla in postala »bankir Evrope«, kakor jo je označil nedavno na nekem shodu naš deželni glavar. Francosko ljudstvo od visokega do preprostega vidi največji namen življenja dosežen, ako more prihraniti toliko, da si za starost preskrbi takomenovano »rento«, t. j. toliko kapitala, da more od obresti živeti. Naravno je, da nalaga francosko ljudstvo denar v državne papirje in razumljivo je tudi, da se je preprosto ljudstvo balo, da ne bi državni papirji vsled vojske zapadli in bi tako izgubilo ljudstvo »rento«. Z navdušenjem zato niso sprejeli vesti o vojski. Tudi strah pred Nemci je še globoko vkoreninjen med ljudstvom. V vodilnih krogih pa je prevladovala želja po maščevanju za l. 1870. Ta želja je tudi vodila francoske državnike, da so svoječasno sklenili zvezo z Rusijo in jo podpirali z denarjem.

Iznajdba hrvatskega frančiškana. Znani o. Serafin Bolić, frančiškanski duhovnik zadrške province, ki je pred tremi leti iznašel praktičen nož za rezanje vinske trte, je sedaj izumel stremen, ki je tako napravljen, da noga nikakor ne more obviseti v njem, ako se je jezdec vjel vanj ali če pade s konja.

SKRIVALNICA.

Kje je moja hčerka?